

delavec

v obrti in podjetništvu

Jeklo se v ognju kali

(stran 6)

SEJEM IFAM-INTRONIKA V CELJU

Čeprav so se politične razmere v Sloveniji na začetku februarja zelo zaostriale, saj je začela razpadati vladajoča koalicijska, so začeli predstavniki vseh treh socialnih partnerjev, torej vlade, delodajalskih organizacij in sindikatov, na pogajanjih o reformi trga dela teči zadnji, finalni krog. Očitno je pri vseh treh socialnih partnerjih prevladalo spoznanje, da so reforme za Slovenijo tako pomembne, da jih zaradi politične krize in razhajanj ne gre odlagati. Medtem ko se politiki razhajajo, socialni partnerji intenzivno iščejo kompromisne rešitve za reforme.

Okoliščine za sprejemanje in izvajanje reform pa zares niso rožnate, saj državo pretresajo vstaje in upori proti političnim elitam »vseh« barv. Očitno je določen krog volivk in volivcev zgubil zaupanje vanje. Dolžijo jih, da namesto v skupno dobro skrbijo samo za lastne interese in za interese svojih klientelističnih omrežij, zato jih pozivajo k odstopu. V takšnih razmerah se zares ni lahko pogajati o strukturnih reformah, ki terjajo od vseh določena dodatna odrekovanja.

V zadnji krog pogajanj o reformi trga dela so predstavniki delodajalskih organizacij vstopili z občutkom, da na dosedanjih pogajanjih niso dosegli tistega, kar so nameravali. Delodajalci si namreč prizadevajo za čim večjo fleksibilnost delovnih razmerij, ki bi jim olajšala odpuščanje delavcev, kadar jim začne zmanjkovati dela in naročil.

Sindikati v načelu večji fleksibilnosti delovnih razmerij ne nasprotujejo, vendar pa to ne sme vplivati na bistveno zmanjšanje njihove pravne in socialne varnosti. Sicer pa tudi sindikati v zadnji krog pogajanj niso vstopili zadovoljni, saj menijo, da še niso storili dovolj za omejevanje agencijskega dela in zaposlovanja za določen čas.

Tako predstavniki delodajalskih organizacij kot predstavniki sindikatov poudarjajo, da na pogajanjih o spremembah Zakona o delovnih razmerjih in Zakona o urejanju trga dela ni dogovorjeno nič, dokler ni dogovorjeno vse. Kljub temu pa minister za delo,

S socialnim dialogom do reforme trga dela

ISKANJE KOMPROMISA

družino in socialne zadeve Andrej Vizjak ostaja optimist in poudarja, da je reforma trga dela na pravi poti. Po njegovih besedah bo trg dela v Sloveniji v kratkem postal celo bolj prožen, kot je v sosednji Avstriji, po kateri se mnogi pri nas tako radi zgledujejo. Sicer pa je vlada že pred začetkom pogajanj o reformi trga dela jasno in glasno povedala, da si bo z njo prizadevala zmanjšati segmentacijo na trgu dela, kar pomeni, da bo poskušala zmanjšati razlike med pravicami zaposlenih, ne glede na to, ali so zaposleni za določen čas, za nedoločen čas ali v kakšni drugi obliki dela. Poleg tega je vlada najavila, da bo s skrajševanjem odpovednih rokov poskušala povečati prožnost zaposlovanja.

S pogajanj pa pač tako, da vanje vsak socialni partner vstopi s svojimi pričakovanji, končajo pa se lahko le s kompromisom. Delodajalci pričakujejo, da jim bo reforma trga dela prinesla administrativne poenostavitve pri zaposlovanju, odpuščanju in vodenju disciplinskih postopkov. Prav tako pričakujejo, da se bodo skrajšali odpovedni roki, da bodo odpravnine nižje, da čakanje na delo ne bo več plačano 100-odstotno, da bodo lažje prerezovali delavce v podjetju in podobno.

Sindikalisti pa pričakujejo, da bo zakon spodbujal zaposlovanje za nedoločen čas in oviral zaposlovanje za določen čas. Predvsem pa pričakujejo, da bodo delavci lahko od delodajalca izterjali neizplačano plačo že na osnovi plačilne liste in da jim zaradi tega ne bo treba vlagati tožb. Pričakujejo tudi, da bodo lahko delavci delodajalcu odpovedali pogodbo o zaposlitvi, če zanje nekaj mesecev ne bo plačal prispevkov. Želijo tudi, da bi bili ob prenehanju delovnega razmerja vsi zaposleni upravičeni do odpravnine, ne glede na to ali so bili zaposleni za določen ali nedoločen čas. Posebej pa si vsi na delojemalski strani želi-

jo, da bi z določitvijo kvot omejili agencijsko delo, ki se čedalje bolj bohoti.

Če bi socialnim partnerjem uspelo uskladiti spremembe obeh zakonov in

če bi ju nato poslanci v državnem zboru sprejeli, bi bil to za Slovenijo kot obličje rano. Na ta način bi Slovenija drugim članicam Evropske unije in svojim poslovnim partnerjem dokazala, da je kljub politični krizi sposobna sprejemati velike in odgovorne odločitve ter celo reforme. Sloveniji je soglasen sprejem pokojninske reforme v državnem zboru že decembra lani dvignil bonitetne ocene. Če bi uspela Slovenija kljub težavam in politični razklanosti kmalu sprejeti še reformo trga dela, bi bil to za finančne trge še dodaten pozitiven signal. Nihče namreč ne posluje rad z državo, ki zaradi svojih notranjepolitičnih težav pozabi na svoje vitalne ekonomске interese in na odgovornost do tujih partnerjev. Če na to država ne pozabi in ravna odgovorno do sebe in drugih, pa postanejo tudi njeni notranjepolitični problemi za zunanje partnerje drugotnega pomena.

Zdi se, da sedanje politične razmere v Sloveniji, ki so nastale po objavi poročila protikorupcijske komisije, neizbežno vodijo v globoko politično krizo, ki je ne bo lahko razrešiti, saj imajo vse politične »elite« zelo nizko javnomnenjsko podporo. Po drugi strani pa imamo v Sloveniji tudi volilni sistem, ki po mnenju mnogih ohranja na oblasti vedno iste »obrazce«, zato ni mogoče računati, da bi hitro in enostavno, z razpisom predčasnih volitev, prišli do novih. Zato politične krize v Sloveniji ne bo mogoče razrešiti na hitro. Medtem pa mora gospodarstvo nemoteno poslovati, saj državljanke in državljani od nečesa moramo živeti in preživeti. Zato je še kako pomembno, da se socialni partnerji kljub političnim peripetijam uskladijo o reformi trga dela in z njenim sprejemom ustvarijo pogoje, v katerih bo lahko naše gospodarstvo kolikor je mogoče normalno in uspešno poslovalo.

Tomaz Kšela

delavec
v obrti in podjetništvu

Št. 2, februar 2013

Glasilo za delavce v obrti in podjetništvu zagotavljajo SOPS in skladi za izobraževanje delavcev pri s.p.

Ureja uredniški odbor: Gregor Cerar, Bojan Hribar, Tomaž Kšela, Martin Muršič, Jasna Rode Nikolčič in Boris Rugelj. Glavni in odgovorni urednik: Bojan Hribar. Glasilo izdaja SOPS.

Naslov uredništva:

Dalmatinova 4, p.p. 97, 1001 Ljubljana, telefon: 01/434 12 69 in 434 12 71, telefaks: 01/434 13 11, E-mail: delavecobrti@siol.net

Glasilo je vpisano v register javnih glasil Ministrstva za kulturo RS pod zap. št. 1675.

Kontaktne ure uredništva:

vsak delovnik, od 9. do 11. ure.

Rokopisov in nenaročenih fotografij ne vračamo.

Grafična priprava: SET d.o.o.

Tisk: Korotan-Ljubljana d.o.o.

Po zakonu o DDV je v ceni vračunan 8,5% DDV

Iz vsebine:

Prihodnja številka izide 15. marca 2013

Kaj se pleče v ozadju finančne in gospodarske krize?	4
Jeklo se v ognju kali	6
Drastičen dvig prispevka za pokojninsko zavarovanje brezposelnih	8
Do zakona o slabi banki kritična tudi velika »trojka«	9
Dušan Blažič, gostinec, ki izdeluje postelje	10
5. Informativa na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani	12
20 let podjetja ZR grafika iz Gornje Radgone	14
Z Brigito Gudlin o pletilstvu	16
Sindikalna lista	18

Brezposelnost in inflacija dvigata glavo

PRITISK NADZOROVANIH CEN

Vlada razpada, Slovenija pa tone naprej. Na rast gospodarstva lahko v najboljšem primeru računamo šele leta 2014. Do takrat pa je velika nevarnost, da bodo šli vsi glavni gospodarski kazalniki v neprave smeri. Poglejmo recimo brezposelnost, ki je na prostoru pod Alpami čedalje večji problem.

Število registriranih iskalcev zaposlitve se je ta mesec že povzpelo na 125 tisoč. Dober mesec nazaj, konec lanskega leta, je bilo brezposelnih dobrih 118 tisoč ljudi, kar kaže, da se uresničujejo napovedi o poglobljanju gospodarske krize v letošnjem letu. Od leta 2008, pred začetkom gospodarske krize, se je število brezposelnih tako že skoraj podvojilo in vsaj za letos napovedi niso prav nič obetajoče.

Tak porast brezposelnosti v januarju je sicer delno tudi posledica pogodb o zaposlitvi za določen čas, ki so bile prekinjene konec lanskega leta, je pa zdaj iskalcev zaposlitve za skoraj 10 tisoč več kot ob enakem času lani. Ta razlika gre tudi na račun odpuščenih delavcev v podjetjih, ki so jih prizadeli stečajni. To ne čudi, ker je že lani novembra močno upadla proizvodnja v izvoznih dejavnostih. In ker so zelo zaostrene razmere tudi v dejavnostih, ki so vezane na domači trg, so toliko nižji tudi obeti za rast v prvi polovici letošnjega leta. Stopnja registrirane brezposelnosti že od oktobra presega 12 odstotkov.

Na drugi strani pa je zdaj rekordno nizka tudi ponudba novih zaposlitev v gospodarstvu, kar ugotavlja tudi Banka Slovenije, ki poudarja, da - zaradi težkih razmer v mednarodnem okolju in potrebnih strukturnih prilagoditev domačega gospodarstva - izboljšanja gospodarskih razmer vsaj v prvem polletju ni moč pričakovati.

Vlada, ki se ji majoje temelji, bo v zgodovini ostala zapisana po dveh zaporednih letih negativne gospodarske rasti -

vsaj deloma tudi po zaslugi politike prekomernega varčevanja in proračunskega »šparanja« za vsako ceno. Tako politiko obsedenega zategovanja pasu je nedavno obžaloval in raztrgal celo Mednarodni

Vlada je pred mesecem dni neprijetno presenetila podjetja in državljane z dvigom prispevka za plačilo električne energije, ki bo predvsem povečal vhodne stroške za naša podjetja in obrtnike.

denarni sklad (IMF), ki jo je prej nekaj let goreče zagovarjal. »Varčevanje je veliko slabše za gospodarstvo, kot smo si bili mislili,« se je posul s pepelom glavni ekonomist IMF Olivier Blanchard. In to seveda drži: Grčija, Španija, Portugalska so po dveh ali treh letih varčevanja v čedalje večji negativni spirali gospodarskega krčenja, vse večje brezposelnosti in pomanjkanja naložb in ta spirala se nato le ponavlja na vse višjih vrtljajih. Za najbolj škodljivega se je izkazala mešanica ukrepov, ki vključuje hkratno zvišanje davkov

in znižanje proračunske porabe - vse s ciljem, da bi znižali neukročene proračunske primanjkljaje.

Pri nas se vlada sicer ni odločila za zvišanje davkov, še zlasti ne DDV, je pa našla druge zelo inovativne načine, kako napolniti državno blagajno - in ti niso nič manj škodljivi. Recimo vlada je pred mesecem dni še dodatno neprijetno presenetila podjetja in državljane s tako imenovanim »elektrošokom«, to je z dvigom prispevka za plačilo električne energije, ki je sicer namenjen za financiranje obnovljivih virov energije. Ta ukrep bo seveda predvsem povečal vhodne stroške za naša podjetja in obrtnike, najbolj kratki konec pa bodo potegnili izvozniki, ki bodo v tem primeru na slabšem v primerjavi s tisto tujo konkurenco, ki ni soočena s pritiski nadzorovanih cen na svojih domačih trgih. V gospodarski zbornici so tako že izračunali, da »elektrošok« pomeni za blizu 10 milijonov evrov dodatnih stroškov za jeklarske družbe, kemijsko in papirno industrijo. Druga potencialna inflacijska bomba pri nas so cene komunalnih storitev, ki jih dvigajo lokalni monopolisti.

Zaradi recesije je sicer manj možnosti, da nas prizadene trdovratna inflacija, a ne pozabimo: v Sloveniji smo že lani zabeležili 3,1-odstotno inflacijo, kar je za eno odstotno točko več kot leto prej, in naša inflacija je bila tudi višja od povprečja v evroobmočju. Nadaljnje višanje cen bi še dodatno prizadelo življenjski standard v Sloveniji, ki že itak upada od leta 2009 naprej. Zato bi morali opomniti naše vladajoče, da če že ne znajo pospeševati gospodarske rasti, naj vsaj poskrbijo, da ne bodo pritiskale na nas še državno regulirane cene. Stabilne cene so namreč tudi najboljše socialna politika, taka, kot jo v Sloveniji ta čas še kako potrebujemo.

Matija Kranjc

Kaj se pleče v ozadju finančne in gospodarske krize?

POPOLNA PODREDITEV DELAVCEV

V zadnjem času je bilo po svetu objavljeneh precej strokovnih člankov različnih strokovnjakov, ki vsak iz svoje zornega kota analizirajo, zakaj je prišlo do sedanje finančne in gospodarske krize in kaj se pleče v njenem ozadju.

Odličan prispevek k tem analizam je dal tudi belgijski ekonomist in doktor politoloških znanosti Eric Toussaint, ki je med drugim tudi ustanovitelj in predsednik Odbora za odpravo dolga v državah tretjega sveta.

V seriji člankov se je poglobil v delovanje svetovnega bančnega in finančnega sistema v sedanji krizi in opozoril na njegovo neodgovorno obnašanje, hkrati pa

razkril namere lastnikov kapitala, da si popolnoma podredijo delavce.

Toussaint v članku uvodoma opozori, da glavna nevarnost, ki grozi bankam, ni morebitna odložitve plačila javnega dolga, ampak strukturni dolg zasebnega gospodarstva, ki se je začel večati v poznih sedemdesetih, vrhunec pa doživel v devetdesetih letih prejšnjega stoletja. Toussaint poudarja, da doslej nobeno reševanje bank, ki so ga po svetu organizirale vlade posameznih držav, ni bilo potrebno zaradi tega, ker pretirano zadolžena država bankam ne bi mogla odplačati svojega dolga.

Po njegovem prepričanju je razlaga, da se je kriza začela zaradi poka nepremič-

ninskega balona v ZDA, ki nam jo skušajo vsiliti prevladujoči mediji, napačna. Po tej razlagi naj bi krizo povzročile družine z nizkimi dohodki, ker kreditov za nakup stanovanj niso mogle več vračati. Toussaint pojasnjuje, da se je nepremičninski balon napolnil zaradi pregretja gradbenega sektorja, katerega dejavnost je daleč presežala plačilno sposobno povpraševanje. Prav tako je bila gospodarska rast v ZDA in mnogih evropskih državah od leta 1990 naprej podprta s preobilno rastjo finančnega sektorja. Leta 2011 je bil na primer obseg sredstev evropskih zasebnih bank v 27 članicah EU že 3,5-krat večji kot bruto domači proizvod teh članic. Hkrati pa

so bili dolgovi zasebnih bank prav tako za 3,5-krat večji, kot je znašal BDP članic evroobmočja.

V analizi se Toussaint nekoliko sprehodi skozi zgodovino. Opozarja, da se je na zlom ameriške borze na Wall Streetu leta 1929 in velikansko bančno krizo leta 1933 ameriški predsednik Franklin Roosevelt, kasneje pa tudi evropski voditelji, odzval z močno regulacijo finančnega sektorja. Namen ostrih predpisov je bil preprečiti ponovitve borznih in bančnih kriz. Strog nadzor nad kapitalom ter omejevalni finančni predpisi so bili v veljavi še več let po drugi svetovni vojni. Prišlo je tudi do ločitve med komercialnimi in investicijskimi bankami. Tako so lahko samo komercialne banke sprejemale denar od ljudi in koristile vladne garancije za denarne vloge. Njihova dejavnost se je omejila na dajanje posojil posameznikom in podjetjem in niso smele izdajati vrednostnih papirjev. Od investicijskih bank pa se je zahtevalo, da morajo uporabljati lastne vire za izdajo delnic, vrednostnih papirjev in drugih finančnih instrumentov. Neoliberalni preobrat v sedemdesetih letih pa je začel stroge finančne predpise ukinjati in v devetdesetih letih prejšnjega stoletja je bila deregulacija bank in finančnega sektorja končana.

bodo ljudje prepuščeni na milost in nemilost, opozarja Toussaint.

Evropske banke so junija 2011 prišle v zelo kritičen položaj. Mnogim je grozil bankrot, ker njihovih velikih potreb po kratkoročnem financiranju v višini nekaj sto milijard dolarjev ameriški skladi denarnega trga niso hoteli več zadovoljiti, saj so menili, da postaja položaj evropskih bank vedno bolj tvegan. V to je posegla Evropska centralna banka (ECB), ki je najprej odkupila državne dolžniške vrednostne papirje najbolj ogroženih južneevropskih držav. Ker to ni bilo dovolj, je nekaj več kot 800 bankam med decembrom 2011 in februarjem 2012 posodila več kot tisoč milijard evrov za obdobje treh let po eno-odstotni obrestni meri. Kljub temu, da je bil uradni cilj ECB, da bi banke s temi krediti povečale posojila gospodinjstvom in podjetjem, se to ni zgodilo. Namesto tega so banke ta nov dotok denarja izkoristile za nakup velikih deležev državnega dolga svojih držav, ker jim je to prineslo ogromne zaslužke. Posojila od ECB so namreč banke dobile po 1-odstotni obrestni meri, državne obveznice pa so odkupile po obrestni meri med 5,5 in 7,6 odstotka.

Toussaint opozarja, da cilj ECB, Evropske komisije, vlad najmočnejših gospo-

povečala neenakost. Delež zaposlenih z nizkimi plačami se je z 18,6 odstotka v letu 2006 povečal na 21 odstotkov v letu 2010. Kupna moč se je znižala za 5,6 odstotka, četrtna delavcev danes zaseda nestabilna delovna mesta, delež upravičencev do nadomestila za brezposelnost pa je z 80 odstotkov v letu 1995 padel na 35 odstotkov v letu 2008. Kot pravi Toussaint, je sedanja politika nemške vlade posledica izkušenj s pripojitvijo Vzhodne Nemčije in sicer, da se lahko pomembna neskladja med plačami zaposlenih izkorišča v prid delodajalcev.

Množična privatizacija ter napadi na varnost zaposlitve delavcev v nekdanji Vzhodni Nemčiji, sta skupaj s povečanjem nemškega javnega dolga - ki je nastal zaradi stroškov te pripojitve, to pa so politiki uporabili kot pretvezo za vpeljavo programov ostrega varčevanja - dovoljevali delodajalcem, da močno oslabijo položaj nemških delavcev tako na vzhodu, kot tudi na zahodu Nemčije. Sedanji nemški voditelji vidijo krizo evroobmočja in brutalne pogoje, ki so bili vsiljeni grškim ljudem, kot priložnost, da dosežke, ki so jih naredili doma, ponovijo še na evropski ravni.

Zaradi brutalnih politik ostrega varčevanja se je lansko leto kriza v Grčiji, na Irskem, Portugalskem in v Španiji le še povečala. V Grčiji znaša skupni padec BDP od začetka krize že 20 odstotkov, kupna moč večine prebivalstva pa se je zmanjšala za 30 do 50 odstotkov. Grški javni dolg, ki je pred ukrepi znašal 162 odstotkov BDP, se bo letos povečal na 189 odstotkov BDP, prihodnje leto pa naj bi dosegel 192 odstotkov BDP. Na Irskem so banke v svojo korist izsesale iz gospodarstva 40 odstotkov BDP, brezposelnost je tako velika, da je že 190 tisoč mladih Ircev zapustilo državo, gospodarstvo pa se je skrčilo za 20 odstotkov. Do leta 2015 bo vlada odpustila 37.500 javnih uslužbencev. V Španiji znaša brezposelnost mladih skoraj 50 odstotkov. Od začetka krize je bilo 350 tisoč družin izgnanih iz domov, zaradi njihove zaplembe. V enem letu se je število družin, v katerih so vsi člani brezposelni, povečalo za 300 tisoč, skupno število teh družin pa je že 1,7 milijona.

Kot piše Toussaint je kapital v ofenzivi proti delavcem po vsem svetu. V Evropi se ta ofenziva odvija na najbolj sistematičen način. Ob tem so banke, ki so povzročile krizo, sistematično zaščitene. Javni dolg je vsepovsod pretveza za odpravljanje ekonomskih in socialnih pravic. Če družbena gibanja in med njimi tudi sindikati mislijo resno pri nasprotovanju temu uničujočemu napadu kapitala in hočejo zmagati, se morajo lotiti vprašanja javnega dolga in pokazati, da je glavni argument, ki ga uporabljajo vladajoče oblasti, napačen. Po mnenju Toussainta so ključni ukrepi, ki bi pomenili alternativo kapitalističnemu obvladovanju krize naslednji: odpis nelegitimnega dela javnega dolga, preoblikovanje bank v javno službo prihrankov in kreditov ter odprava varčevalnih politik.

Pavle Vrhovec

Zaradi brutalnih politik ostrega varčevanja se je lansko leto kriza v Grčiji, na Irskem, Portugalskem in v Španiji le še povečala.

Zaradi odpravljanja finančnih predpisov, so banke lahko razvile dejavnosti, ki zahtevajo velikanske količine financiranja, s tem pa tudi dolga, ne da bi jim ga bi bilo treba upoštevati v bilanci stanja. Leta 2011 je obseg teh dejavnosti presegel 67 tisoč milijard dolarjev, kar je skoraj enako vsoti bruto domačih proizvodov vseh držav na našem planetu. To je tisto, kar imenujemo vzporeden bančni sistem, ki deluje izven vsakega nadzora. Huda kriza zasebnega dolga od leta 2007 naprej, ki je bila povzročena z neodgovornim ravnanjem in nepremišljenim tveganjem glavnih bank, je primorala voditelje ZDA in Evrope, da so jim pomagali z ogromnimi finančnimi injekcijami. V »zahvalo« pa je finančni svet prisilil voditelje, da so uvedli ostre varčevalne ukrepe, ki imajo dramatične socialne posledice in dokler voditelji ne bodo prevzeli nadzor nad mednarodnimi financami, jim

darstev v EU, bank in drugih velikih družb ni hiter povratek k rasti, niti zmanjšanje neenakosti v evroobmočju in v EU, ampak preprečitev bančnega in finančnega zloma ter povečanje konkurenčnosti med delavci v EU, z zniževanjem plač in ravni socialne države. Vodilna evropska podjetja imajo namreč iz nesorazmerij v plačah veliko korist. V Nemčiji so se podjetja odločila za močno povečanje proizvodnje v tistih državah EU, kjer so plače najnižje. Delno dokončani proizvodi se potem ponovno vrnejo v Nemčijo, ki ne plačuje izvoznouvoznih davkov, davkov na montažo in ponovni izvoz izdelkov v druge evropske države. To znižuje stroške proizvodnje in postavlja nemške delavce v konkurenčnejši položaj ter povečuje dobičke nemških podjetij. Vendar pa je tovrstno početje, skupaj z reformami na trgu dela, prispevalo k temu, da se je v Nemčiji krepko

Pogovor z generalnim sekretarjem Sindikata obrti in podjetništva Slovenije Martinom Muršičem

JEKLO SE V OGNJU KALI

Finančni in gospodarski krizi, ki pe-
sti naše gospodarstvo že od leta 2008,
se je v Sloveniji pridružila tudi politična
kriza. V takšnih razmerah nikomur v
gospodarstvu ni lahko – niti obrtnikom
in podjetnikom niti pri njih zaposlenim
delavcem. Kako sedanje krizne razme-
re občutijo v obrti in podjetništvu?
Kako v teh težkih časih poteka socialni
dialog med delodajalskimi organizaci-
jami obrtnikov in podjetnikov ter
Sindikatom obrti in podjetništva
Slovenije (SOPS)? O teh in še nekate-
rih vprašanih smo se pogovarjali z ge-
neralnim sekretarjem SOPS Martinom
Muršičem.

Pri sindikalnem delu se zelo veliko
srečujete tako z delavci v obrti kot z
njihovimi delodajalci. Zato stanja v
obrti ne poznate samo preko števil in
statističnih podatkov, ki marsikdaj več
prikrijejo kot odkrijejo, temveč tudi iz
osebnih kontaktov in izkušenj. Kako
ocenjujete trenutne razmere v sloven-
ski obrti in podjetništvu?

»Razmere v obrti in podjetništvu trenu-
tno niso takšne, da bi lahko nanje gledali z
optimizmom. Ne samo v obrti in podjetni-
štvu, temveč tudi v celotnem gospodarstvu
in v družbi nasploh smo bolj kot razvoju
priče vse večji destruktiji. Vsa prizadeva-
nja, da bi z različnimi ukrepi krizne razmere
omilili in umirili, zaradi različnih političnih
konfliktov in drugih okoliščin pogosto še
dodatno destabilizirajo razmere. V takšnih
negotivih okoliščinah je kljub njihovi večji
prožnosti in prilagodljivosti težko poslovati
tudi malim delodajalcem, še zlasti, ker so
na trgu kot podizvajalci velikokrat odvisni
od poslovne uspešnosti ali dobre volje ve-
likih sistemov.«

**Večini obrtnikov in podjetnikov torej
v sedanjih razmerah ni lahko.**

»Veliko jih je že propadlo, še več pa se
jih z večjimi ali manjšimi problemi v teh hu-
dih časih nekako prebija od danes na jutri.
Boljše gre samo tistim, ki so zahvaljujoč
svoji inovativnosti ali poslovni uspešnosti
uspeli na tujih trgih najti kakšne tržne niše.
Prav tako se skozi krizo nekoliko lažje pre-
bijajo obrtniki in podjetniki, ki opravljajo
storitvene dejavnosti za zadovoljevanje
vsakodnevnih potreb prebivalstva.«

**V velikih težavah se je znašlo tudi slo-
vensko gradbeništvo, saj so v času kri-
ze propadla že domala vsa večja grad-
bena podjetja. Kako krizo v gradbeni-
štvu občutijo manjša gradbena podje-
tja in obrtniki?**

»Fizične osebe, obrtniki in podjetniki
vse manj investirajo tako v novogradnje kot
v vzdrževanje objektov. To močno občutijo
obrniki in podjetniki, ki se ukvarjajo z grad-
beno dejavnostjo. Po drugi strani pa mali
izvajalci gradbenih storitev nimajo kadrov,
strojne opreme, zadostnega lastnega ka-

pitala in bančnih jamstev za to, da bi lahko
sodelovali na razpisih za pridobitev večjih
poslov. Zaradi propada velikih gradbenih
podjetij, so zato ostali brez dela tudi številni
obrniki in podjetniki na področju gradbe-
ništva. Da o tem, koliko sredstev so neka-
teri podizvajalci gradbenih podjetij zaradi
njihovih stečajev izgubili, niti ne govorimo.
Zaradi tega so nekateri obrtniki in podjetni-
ki doživljali prave tragedije, saj so izgubili
družinsko premoženje, ki ga je ustvarjalo
več rodov.

Sicer pa je kriza zajela vse obrtne de-
javnosti in vse poklice – ene je prizadela
bolj druge manj. Pred krizo pa ni pobegnil
nihče.«

**Martin Muršič: »Delodajalci v teh težkih
časih ne morejo biti poslovno uspešni,
če si za to ne prizadevajo tudi delavci.**

**Ekonomski položaj delavcev pa se ne
more izboljšati, če poslovalnica
ne posluje uspešno.«**

**Da. Nekatero od teh tragedij so od-
mevale tudi v širši javnosti. Posamezni
podjetniki se niso mogli sprijazniti s
poslovnim neuspehom in z izgubo dru-
žinskega premoženja, zato so dvignili
roko nase.**

»Obrt in podjetništvo sta v Sloveniji edi-
na gospodarska dejavnost, ki je zares za-
sebna. Številna velika podjetja so tako ali
drugače še vedno v državni lasti, da o ban-
kah niti ne govorimo. Pri govorjenju o na-
šem zasebnem gospodarstvu je še vedno
veliko zlaganega. V mnogih velikih podje-
tjih se tranzicija še ni niti začela. Samo po-
glejmo, katera podjetja bodo v državnem
holdingu in katere terjatve bodo prenese-
ne na slabo banko. Zato je včasih komično
poslušati razprave o nasprotjih med zaseb-
nim gospodarstvom in javnim sektorjem,
saj je pri nas v obeh sektorjih še vedno
odločilna država. Zares z zasebno lastnino
gospodarijo pravzaprav samo obrtniki in
podjetniki. Zato je še velika razlika med

odgovornostjo, ki jo poznamo v obrti in
podjetništvu in med odgovornostjo v dru-
gih sektorjih. V obrti in podjetništvu ne po-
znamo brezbriznosti in neodgovornosti do
lastnine. V državnih podjetjih pa uprave pri
upravljanju s premoženjem običajno veliko
razmišljajo zlasti o svojih koristih.«

**Prejšnja vlada je sprejela vrsto ukrep-
pov, s katerimi je poskušala pomagati
gospodarstvu pri soočanju s krizo. Samo
spomnimo se subvencij za krajši
delovni čas in drugih ukrepov. Kako na
te ukrepe gledate danes?**

»Ukrepi prejšnje vlade so morda za ne-
kaj mesecev odložili posledice krize.
Zaradi njih je v marsikaterem podjetju pri-
šlo do nelikvidnosti oziroma do stečaja ali
prisilne poravnave z zamikom, pa še pri
tem je vprašanje, ali je denar šel vedno
zares za namene, za katere je bil dodeljen.
V glavnem pa je bil to, gledano z današnje-
ga zornega kota, po mojem mnenju stran
vržen denar, saj ni v ničemer prispeval k
resnični sanaciji gospodarstva.«

**Kako so v teh letih banke pomagale
obrnikom in podjetnikom?**

»Številni obrtniki in podjetniki zaznavajo
naše banke kot breme, saj jih morajo kot
davkoplačevalci nenehno dokapitalizirati,
od njih pa nimajo skoraj nobene koristi. Za
nekaj tisoč ali nekaj deset tisoč evrov poso-
jila potrebujejo cele gore elaboratov in su-
per garancije. Po drugi strani pa so različni
tajkuni dobili na svoje ime brez vseh elabo-
ratov in garancij bajne milijone za prevzeme
podjetij in za finančno hazardiranje.«

Kaj pa pravite o slabi banki?

»Pri tistih, ki niso iz finančne stroke, že
sam naziv slabe banke vzbuja strahove. Pri
nas imamo namreč same slabe banke, za-
to običajnemu smrtniku zares ni jasno, za-
kaj potrebujemo še eno slabo. Stvaren
problem pri slabi banki pa je v tem, da bo
ta banka prevzemala slabe terjatve od
bank in jih prodajala naprej, denar pa bo
šel v državni proračun. Ta denar ne bi smel
iti v proračun in v potrošnjo, temveč bi ga
moralo vrniti bankam in gospodarstvu.
Filozofija, da bo večja potrošnja spodbudi-
la proizvodnjo, se pri nas že doslej ni obne-
sila. Država je pri nas v zadnjih letih na ve-
liko zapravljala, vendar pa zaradi tega sedaj
nismo bogatejši, temveč bolj siromašni.«

**Razmere v obrti in podjetništvu torej
še daleč niso rožnate. Kakšen pa je po-
ložaj zaposlenih oziroma delavcev v
obrti in podjetništvu?**

»V obrti in podjetništvu, kjer imamo
opravka zares z zasebno lastnino, je polo-
žaj zaposlenih sorazmeren s položajem
podjetnikov. Ekonomski položaj delavcev
ne more biti poseben dober, če je eko-
nomski položaj obrtnikov in podjetnikov
slab. Pri nas ti odnosi bolj temeljijo na real-
nih osnovah, kot v državnih podjetjih in v
javnem sektorju. Zato so tudi pogajanja

med socialnimi partnerji v naši panogi težka in trda. Kljub temu se je našemu sindikatu uspelo konec lanskega leta z Združenjem delodajalcev obrti in podjetnikov Slovenije (ZDOPS) dogovoriti za sklenitev nove kolektivne pogodbe, po kateri ekonomski položaj delavcev v obrti po ničemer ne zastaja za ekonomskim položajem delavcev v večini drugih panogah gospodarstva. Sicer pa si naš sindikat glede na okoliščine »na izvedbeni ravni« prizadeva za boljši ekonomski položaj delavcev v obrti selektivno. V tistih dejavnostih oziroma obratovalnicah, kjer je to možno, ni razloga, da delavci ne bi imeli boljšega ekonomskega položaja. Iluzorno pa je pričakovati, da lahko višje pravice delavcem, razen tistih osnovnih po zakonu in kolektivni pogodbi, zagotavljajo tudi obrtniki in podjetniki, ki sami životarijo in se komaj prebijajo iz meseca v mesec. Zato trenutno obstajajo precejšnje razlike med ekonomskim položajem delavcev v različnih dejavnostih na področju obrti. Določila nove kolektivne pogodbe pa vsem delavcem v obrti vendarle zagotavljajo tisto minimalno raven pravic, ki jo je bilo glede na položaj celotne panoge mogoče izbrati.«

Delavci v obrti veljajo za posebej dobre delavce, ali ne?

»Seveda. Gre za najbolj inovativne in kreativne kadre, ki morajo biti pri delu kompetentni, saj praviloma delajo samostojno. Pogosto morajo obvladati več poklicev. Če so delavci v obrti ustrezno motivirani, predstavljajo veliko ustvarjalno in kreativno silo.«

Kako v teh kriznih časih poteka sodelovanje Sindikata obrti in podjetni-

štva Slovenije z delodajalskimi organizacijami? Je sodelovanje zaradi razmer lažje ali težje?

»Resnici na ljubo moram reči, da je sodelovanje sedaj boljše kot je bilo pred krizo. Med nami je več kooperativnosti. Očitno se vsi socialni partnerji zavedamo, da lahko težke čase prebrodimo samo s sodelovanjem. V zadnjem času je več vsebinskega sodelovanja, več skupnih projektov, več stalnih komunikacij. O čemerkoli se trenutno pogovarjamo ali pogajamo se vidi, da si vsi socialni partnerji prizadevamo za doseg istih ciljev, seveda vsak z vidika svoje vloge, ki jo ima v socialnem dialogu. Zdi se, kot da sedaj v praksi spoznavamo, da smo na istem čolnu. Delodajalci v teh težkih časih ne morejo biti poslovno uspešni, če si za to ne prizadevajo tudi delavci. Ekonomski položaj delavcev pa se ne more izboljšati, če poslovalnica ne posluje uspešno.«

Ali na raven in vsebino socialnega dialoga vpliva kaj tudi veliko vsesplošno nezadovoljstvo med ljudmi, ki se odraža v »ljudskih vstajah« in protestih po vsej Sloveniji?

»Utopično bi bilo misliti, da so v časih, ko je večina ljudi nezadovoljnih, zadovoljni ravno delavci v obrti in podjetništvu. Novi časi terjajo tudi od sindikatov nove prijeme in pristope. Če ne bomo modernizirali svojega delovanja, bomo za člane vse manj zanimivi. Časi, ko so bili delavci člani sindikata zaradi nekih višjih ciljev, so mimo. Danes vsak delavec najprej vpraša, kaj bo imel od tega, če se bo včlanil v sindikat. Seveda se delavci zavedajo tudi pomena medsebojne solidarnosti, ven-

dar pa ta ni dovolj, da bi bili samo zaradi nje v sindikatu.«

O kadrovski in organizacijski krepitvi SOPS ste veliko govorili tudi na nedavnem kongresu v Ljubljani.

»Res je. Sindikat obrti in podjetništva se pogaja za dve kolektivni pogodbi - za obrt in za malo gospodarstvo. Njuna veljavnost je razširjena, zato velja za 130 tisoč delavcev v panogi. V naš sindikat pa je vključenih mnogo manj delavcev. Na kongresu smo se dogovorili, da bomo morali veliko več storiti za to, da bi se število članov povečalo. Za to bo potrebno najti nove prijeme. Sindikat mora članu ponuditi določene storitve, ki mu bodo dostopne, samo če bo član.«

Tudi na delodajalski strani imajo probleme s številčnostjo.

»Tudi v delodajalskih organizacijah članstvo še ni stabilizirano. Za socialni dialog pa potrebujejo vse organizacije socialnih partnerjev določeno stabilnost. Zato bi si morali v tem pogledu pomagati, saj imamo iste cilje, to je čim bolj stabilen razvoj obrti in podjetništva.«

Kako gledate na perspektivo obrti in podjetništva pri nas?

»Obrtniki in podjetniki, ki delajo z lastnimi sredstvi, so trdoživi, podobno pa velja za delavce v obrti. Obrtnikom in pri njih zaposlenim delavcem ni nikoli nihče nič poklonil, vse morajo ustvariti sami. Zato so se navajeni spopadati s težavami. Verjamem, da bo velika večina to krizo prebrodila, tisti najbolj sposobni in vitalni pa jo bodo znali celo izkoristiti sebi v prid. Star pregovor uči, da se jeklo v ognju kali, ali ne?

Tomaz Kšela

Aktivnosti Območnega odbora SOPS Podravja in Koroške

PRIDOBIVALI BODO NOVE ČLANE

Člani območnega odbora Sindikata obrti in podjetništva Slovenije (SOPS) Podravja in Koroške so se na prvi seji po kongresu SOPS v Ljubljani lotili uresničevanja kongresnih sklepov. Zato so osre-

dnjo pozornost posvetili pridobivanju novih članov, saj so se na kongresu dogovorili, da je kadrovska in organizacijske krepitve SOPS prva naloga vseh sindikalnih zaupnikov in članov. Zato so že imenovali

posebno delovno skupino, ki bo obiskovala obrtne delavce v obratovalnicah in jim predstavljala delo sindikata. V njej so Marija Novak, Alenka Tišler, Milan Žižek in Breda Črnčec. Prav tako bodo pozvali vse sindikalne zaupnike, naj poskušajo v sindikalne vrste pritegniti čim več svojih sodelavcev. Tiste, ki bodo pri tem najbolj uspešni, bodo v okviru možnosti poskušali tudi nagraditi.

Sklenili so tudi, da bo območni odbor SOPS 8. marca v dvorani mariborskega hotela Habakuk, v kateri je prostora za 500 gostov, organiziral brezplačno praznovanje mednarodnega dneva žensk za svoje članice in člane. Na praznovanje, na katerem bodo poskrbeli tudi za razvedrilni program, bodo povabili tudi članice in člane drugih sindikatov dejavnosti iz velike družine ZSSS.

Na koncu so se zahvalili za dolgoletno delo dosedanjemu predsedniku območnega odbora Dušanu Ferencu, ki se mu je iztekel mandat, za novega predsednika območnega odbora SOPS Podravja in Koroške pa so izvolili Jožeta Kamničarja.

T. K.

Člani območnega odbora SOPS Podravja in Koroške so se dogovorili, da bodo izvajali akcije za pridobivanje novih članov.

Zaključek evropskega projekta za zaposlovanje brezposelnih iz ranljivih skupin - MPIS

LED JE PREBIT

V Mariboru je bila pred dnevi zaključna konferenca evropskega projekta »Mobilna podporno-informacijska služba za svetovanje in povečanje socialne vključenosti ter zaposljivosti ranljivih skupin - MPIS«, ki so ga dve leti izvajali Zavod za zdravstveno varstvo Maribor kot nosilec, območna organizacija ZSSS Podravja in Koroške, invalidskopodjetje OZARA in Izobraževalno raziskovalni inštitut (IRI) Ljubljana. Gre za zanimiv projekt, s pomočjo katerega so želeli spodbuditi zaposlovanje brezposelnih oseb iz najbolj ranljivih skupin - invalidov, dolgotrajno brezposelnih, starejših in podobno.

Po besedah vodje projekta zdravnika Igorja Krampača so rezultati projekta nad

sedem delavk in delavcev iz najtežje zaposljivih skupin, ki so jih pred tem ustrezno usposobili. Tako so brezposelnih iz ranljivih skupin pri iskanju dela svetovali tisti, ki so probleme dolgotrajne brezposelnosti občutili na lastni koži.

V obe pisarni projekta se je zateklo po pomoč 406 brezposelnih oseb iz ranljivih skupin. V okviru projekta so vsem zagotovili ustrezno obravnavo za izboljšanje zaposlitvenih možnosti, s pomočjo projekta pa je dobilo zaposlitev 56 brezposelnih iz najbolj ranljivih skupin.

Med vsemi, ki so se zatekli po pomoč v pisarni MPIS-a je bilo 243 dolgotrajno brezposelnih, 70 invalidov, 25 mlajših od 24 let, 50 starejših od 55 let in ena pred-

selnih oseb. Po pomoč se je zateklo več brezposelnih žensk kot moških.

Za iskalce zaposlitve in zainteresirane delodajalce so v okviru projekta izvedli več kot 50 sklopov izobraževanj, na katerih je sodelovalo več kot 300 oseb. Poleg tega so izvedli široko promocijo projekta na lokalni in regionalni ravni.

Projekt, za katerega so v dveh letih porabili okoli 750.000 evrov, delno financira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada, ki je za projekt prispeval 85 odstotkov sredstev, 15 odstotkov sredstev pa je šlo iz proračuna Republike Slovenije. Projekt se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013.

Na zaključni konferenci projekta so s strokovnimi prispevki sodelovali Gregor Cerar iz OO ZSSS Podravja in Koroške, Darko Slemenjak iz ZZV Maribor, Vlasta Stojak in Majda Rajh iz zavoda za zaposlovanje, Darka Bajec iz IRI Ljubljana, Alen Kočivnik iz Ozare, Goran Lukič iz ZSSS, Brigit Schreiber iz avstrijske delavske zbornice za Štajersko, Ingrid Pammer iz avstrijskega centra za poklicno izobraževanje in rehabilitacijo, Brigita Ačimovič iz Štajerske gospodarske zbornice in še nekateri.

S projektom so prebili led, saj so dokazali, da je mnoge brezposelne osebe iz najbolj ranljivih skupin mogoče vključiti v zaposlitev, samo dovolj strokovno in vztrajno se je treba lotiti iskanja najboljših rešitev. Projekt je tako uspel, da partnerji že razmišljajo, kako bi ga nadaljevali. Škoda bi bilo, če bi se morali sedaj svetovalci iz ranljivih skupin, ki so jih usposobili za to, da pomagajo brezposelnim iz ranljivih skupin, sami prijaviti na zavod za zaposlovanje kot brezposelne osebe. Sicer pa tudi star pregovor uči, da dobro začeto delo velja nadaljevati.

T. K.

Na zaključni konferenci evropskega projekta MPIS so povedali, da so pomagali do zaposlitve več brezposelnim osebam iz ranljivih skupin, kot so načrtovali.

pričakovanimi in načrtovanimi. V okviru projekta so odprli dve pisarni (v Mariboru in Slovenj Gradcu) za svetovanje in pomoč brezposelnim iz ranljivih skupin. V njih so za čas trajanja projekta zaposlili

stavnica etnične manjšine. Med tistimi, ki sta jim pisarni MPIS uspeli najti zaposlitev, je devet invalidov, devet iskalcev prve zaposlitve, štirje mlajši od 24 let, 14 starejših od 50 let ter 22 dolgotrajno brezpo-

Drastičen dvig prispevka za pokojninsko zavarovanje brezposelnih

MINISTRSTVO OBLJUBILO REŠITEV

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije je poslala ministru za delo, družino in socialne zadeve Andreju Vizjaku pobudo, da naj bi se prispevek, ki ga dolgotrajno brezposelni vsak mesec plačujejo za prostovoljni vstop v obvezno pokojninsko zavarovanje, zviševal postopoma, v večletnem prehodnem obdobju. Sredi januarja sta predsednik ZSSS Dušan Semolič in izvršna sekretarka ZSSS Lučka Böhm tudi osebno obiskala ministra Vizjaka in ga podrobno seznanila z omenjeno pobudo. Po srečanju so z ministrstva sporočili, da so se na

sestanku dogovorili, da bo Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve pridobilo ustrezne podatke o številu in strukturi zavarovancev, ki so si doslej sami plačevali prispevek v višini 57 evrov na mesec, še posebej pa so izpostavili problem brezposelnih. Dogovorjeno je bilo tudi, da bo ministrstvo pripravilo možne rešitve, s katerimi bi umili učinek dviga prostovoljnega prispevka za najbolj ranljive skupine, kot so dolgotrajno brezposelni in starejši.

V čem je pravzaprav problem. Zaradi uveljavitve novega Zakona o pokojnin-

skem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2) se je po 1. januarju letos prispevek, ki ga brezposelni delavci vsak mesec plačujejo za prostovoljni vstop v obvezno pokojninsko zavarovanje, povečal z 58 evrov na 186 evrov ali za 320 odstotkov. Številni člani sindikatov iz velike družine ZSSS in drugi delavci, ki so v preteklosti izgubili delo zaradi stečajev, prisilnih poravnav ali kot presežni delavci, sedaj pa dela zaradi svoje starosti kljub aktivnemu iskanju ne najdejo več, si sami plačujejo pokojninsko zavarovanje, da bi se lahko normalno upo-

kjoli. Ti delavci so se po 1. januarju znašli v nemogoči situaciji, saj se jim je mesečni obrok za omenjeno zavarovanje povečal za 320 odstotkov. Mnogi so se zato že odjavili iz tega zavarovanja. Če na pobudo ZSSS ministrstvo ne bo oziroma ne bi našlo ustrezne rešitve, se omenjeni starejši brezposelni delavci še dalj časa ne bodo mogli upokojiti, pač pa bodo morali kot brezposelne osebe brez dohodkov čakati, da dopolnijo 65 let starosti. Šele takrat se bodo lahko upokojili. Skratka, tistim, ki bi bili zaradi pomanjkanja sredstev prisiljeni izstopiti iz pokojninskega zavarovanja, bi se odmaknil datum upokojitve, s tem pa bi se jim zmanjšala socialna varnost na starost.

»Po pogovoru z ministrom pričakujemo, da bo državni zbor na njegov predlog že

Lučka Böhmler: »Z ministrom Vizjakom smo se dogovorili, da bo ministrstvo pripravilo možne rešitve, s katerimi bi umilili učinek dviga prispevka, ki ga dolgotrajno brezposelni sami prostovoljno plačujejo zato, da so pokojninsko zavarovani.«

na zasedanju marca 2013 določil večletno prehodno obdobje za bolj postopen dvig prispevka dolgotrajno brezposelnih za prostovoljen vstop v obvezno pokojninsko zavarovanje. Dolgotrajno brezposelnim članom svetujemo, da odločijo odloči-

tev o prekinitvi pokojninskega zavarovanja, dokler ne bodo znane rešitve, ki jih bo državnemu zboru predlagal minister,« pravi Böhmler.

Po njenih besedah se ZSSS z ministrom in delodajalskimi organizacijami pogaja za izboljšanje položaja dolgotrajno brezposelnih tudi na pogajanjih o spremembah Zakona o urejanju trga dela. »Ugotovljamo namreč, da so zaradi krize na trgu dela in v veliki večini negativnega delodajalskega odnosa do starejših le-ti praktično nezaposljivi, zato tekom pogajanj vedno znova izpostavljamu nujnost zagotavljanja ustrezne socialne varnosti brezposelnih ter potrebo po takojšnjem zagonu učinkovitih programov aktivne politike zaposlovanja za starejše. Po zadnjih podatkih zavoda za zaposlovanje je med registrirano brezposelnimi kar 50,2 odstotkov tistih, ki so brezposelni že več kot 12 mesecev. Število starejših brezposelnih pa se je v obdobju med decembrom 2008 in 2012 skorajda podvojilo na nekaj več kot 40 tisoč,« opozarja Böhmler.

T. K.

Do zakona o slabi banki kritična tudi velika »trojka«

SINDIKALISTI SO IMELI PRAV

Sindikati Kemijske, nekovinske in gumarske industrije Slovenije (KNG) in drugi sindikati iz velike družine ZSSS so bili kritični do zakona o slabi banki še preden je bil sprejet, vendar to ni nič pomagalo. Sedaj pa se je izkazalo, da so do zakona zelo kritične tudi tri najpomembnejše institucije, ki skrbijo za razvoj Evrope, seveda v smeri neoliberalizma - Evropska centralna banka (ECB), Mednarodni denarni sklad (IMF) in Evropska komisija (EK). Po domače jim pravimo kar velika »trojka«.

Zaradi kritik »trojke« so se naši politiki znašli v neprijetnem položaju. V času sprejemanja zakona o slabi banki so se ves čas sklicevali na podporo »trojke«, ki je očitno niso imeli.

Trojka je našim oblastnikom zastavila nekaj neprijetnih vprašanj? Bodo štiri milijarde državnih poroštev dovolj za obveznosti slabe banke? Bo milijarda evrov zadostovala za dokapitalizacijo banke? Če da, na osnovi katerih analiz so to ugotovili, saj stresnih testov bank še sploh niso opravili? Poleg tega trojka od naše vlade pričakuje natančno definicijo slabe banke, definicijo sistemskih bank in seveda kriterije, na osnovi katerih bodo slabe terjatve prenašali na slabo banko. Skratka, trojko mučijo povsem enake dileme, kot jih je ob sprejemanju zakona in ob pobudi za razpis naknadnega zakonodajnega referendumu izpostavljala sindikat KNG.

Zato ni čudno, da je sekretarka sindika-

ta KNG Sonja Kos na novinarski konferenci dejala, da so imeli sindikati v tem primeru prav. Nastopali so strokovno in argumentirano, žal pa je politika ponovno namesto strokovnega dialoga ubrala pot diskreditacije organizacije in posameznikov ter s sklicevanjem na teorijo zarote želela javnost prepričati, da so sindikalna stališča, ki jih je vodila skrb za ohranitev delovnih mest, politično motivirana.

Kot je na novinarski konferenci dejal sekretar ZSSS Milan Utroša, so nas naši politiki strašili, da bo prišla k nam delati red velika »trojka«, če bodo sindikati in ljudstvo še naprej nagajali vladi. Sedaj pa je »trojka« prišla kot odrešenik ljudi, ki jim je ustavno sodišče prepovedalo odločati o zakonu, ki bo imel zanje katastrofalne posledice. To odločbo ustavnega sodišča poskušajo politiki izkoristiti za spremembo ustave in za omejitve pravice do referendumu. Utroša je zato pozval politike, naj ne sprejmejo sprememb ustave in naj referendumsko zakonodajo pustijo nedotaknjeno, hkrati pa naj suspendirajo zakon o slabi banki.

Po besedah Marka Goloba, strokovnega sodelavca sindikata KNG in dobrega poznavalca slovenskega in mednarodnega finančnega okolja, je tak poziv na mestu, saj je zakon o slabi banki rezultat diletantskega voluntarizma, ki s strokovnostjo nima nobene zveze. Po Golobovih besedah imamo državljani Slovenije pravico, da vlada, ne glede na svojo barvo, sprejema strokovno najboljše rešitve.

In kakšne bodo posledice vsega tega? Jasno je samo eno: če bodo štiri milijarde evrov premalo, bo pač moralo več plačati ljudstvo.

T. K.

Svetovalac sindikata KNG Marko Golob (prvi z leve), sekretarka sindikata KNG Sonja Kos in sekretar ZSSS Milan Utroša so povedali, da so kritike »trojke« na las podobne tistim, ki so jih na zakon o slabi banki naslovili sindikalisti.

Dušan Blažič, gostinec, ki izdeluje postelje

Z INOVACIJAMI DO USPEHA

Dušan Blažič je leta 1992 v Zapužah pri Begunjah na Gorenjskem ustanovil podjetje »Trgodom«, ki je bolj znano po svoji blagovni znamki »Slovenska postelja«. Lani je pa ustanovil podjetje »Postelja d.o.o.«, ki je prevzelo vso dejavnost Trgodoma, blagovno znamko, njegove zaposlene in poslovne prostore ter ga oddal v najem. Trgodom pa še živi, Blažič, ki je tudi ostal zaposlen v njem do bližnje upokojitve, je obdržal razvoj in ostal lastnik nepremičnin. Na lanskoletnem sejmu Ambient je vzbudil našo pozornost zaradi uvrstitve njegove »suhe vodne postelje« med prestižnih deset najboljših izdelkov. Pa ne le zato, naša radovednost je vzbudila »suha vodna postelja«. Beseda je dala besedo in ugotovili smo, da gre za normalno posteljo, ki nudi udobje vodne postelje. Po tem pa smo ga obiskali še v podjetju v Zapužah.

»Po osnovnem poklicu sem gostinec, vendar sem, zaradi zdravstvenih težav, gostinski poklic opustil. Malo s pomočjo tasta, ki ima doma tapetniško delavnico, malo pa s pomočjo svoje trgovske žilice sem potem presedlal k trženju posteljnine. Po razpadu Jugoslavije sem začel razmišljati nekako takole: toliko ljudi je brez zaposlitve, skušajmo torej kaj narediti doma, pomagati domačemu gospodarstvu. Če gospodarstvo raste, je denarja tudi za javno porabo. Posledica takšnega razmišljanja je tudi naziv oziroma blagovna znamka Slovenska postelja,« je Blažič začel svojo pripoved.

Po krajšem premoru, ki sva ga namenila občudovanju razgleda iz njegove pisarne,

skozi eno panoramsko okno se namreč vidi Stol, skozi drugo pa Triglav, je nadaljeval pretrgano misel: »Zahodnjaki sicer menijo, da smo primerni bolj za turizem in manj za druge gospodarske dejavnosti. To se sicer v zadnjih letih dokazuje, proizvodne sile propadajo ena za drugo, ker

Dušan Blažič: »Obstoječo tehnologijo in izdelke je treba neprestano nadgrajevati, če želiš biti uspešen v konkurenčni tekmi. Zato sem v Trgodomu vedno skrbel za razvoj izdelkov.«

nismo več konkurenčni. Konkurenčnost je pa povezana z znanjem. Trdim, da mora biti proizvodnja podprta z inovacijami, imeti moraš svojo tehnologijo, svoj razvoj.

Ali si sam sposoben tega ali pa se povežeš z zunanjimi sodelavci, z univerzo. Obstoječo tehnologijo in izdelke je treba neprestano nadgrajevati, če želiš biti uspešen v konkurenčni tekmi za tržni delež. Zato sem v Trgodomu vedno skrbel za razvoj izdelkov.«

Ali ima Trgodom svoje razvojne moči ali se naslanjate za najeto znanje?

»V prvih letih sem se povezal s tehnologijo in profesorji na tekstilni šoli v Kranju. Kasneje sem bolj napel svoje sive celice in naredil prvo ležišče, poimenovano »Valdoltra«, za bolnike po operaciji hrbtenice. Izziv je bil, kako za mnogo nižjo ceno ponuditi ustrezno zamenjavo za ležišča oziroma blazine, polnjene z zrakom ali vodo.

To je bilo prvo ležišče s poliuretansko peno, ki smo ga skonstruirali doma. Še danes ga tržimo, saj je uporabno na različnih področjih. Peno smo torej uporabili dosti prej, kot se je na široko uveljavila v ležiščih.«

Potem je Dušan Blažič začel naštevati in podrobno razlagati še druge razvojne dosežke podjetja. Vendar o tem na kratko: med prvimi so začeli uvajati tako imenovano žepkasto vzmetenje. Potem so razvili krogično ležišče. To ležišče je že nastalo s pomočjo zunanje sodelavke Olge Wagner, soavtorice in idejne vodje tega projekta, iz medicinske stroke. Zdaj je izpopolnjeno tako, da je ena stran posteljnega vložka normalna, z lateksom, druga pa terapevtska s kroglicami. V ležišču je okoli pet tisoč lesenih bukovih kroglic, ki se med spanjem umikajo izpod večjega pritiska v področje manjšega pritiska in tako oblikujejo ležišče ter hkrati masirajo. To je dobrodošlo takrat, ko ima človek denimo otrdele mišice. Ko pa potrebuje mehko, prijetno ležišče, ga obrne na stran z lateksom.

To je bila, kot je dejal Blažič, njihova prva večja inovacija, ki so jo predstavili leta 2001 na sejmu pohištva v Ljubljani. Na mednarodnem obrtnem sejmu v Celju pa so si zanj prislužili bronasti ceh.

Naslednji inovacijski dosežek je bila modifikacija vzhodnjaških tankih ležišč, tako imenovanih »futonov«. Blažič je bombažno (torej tujerodno) polnilo nadomestil s kombinacijo kokosovih vlaken, lateksa in dvema debelima plastema mikane koprene iz domače volne. Dodal je še sistem za dvigovanje vzglavja, lahko pa se ga uporabi kot sedežno garnituro.

»Za tem smo imeli nekaj let ustvarjalnega premora,« je nadaljeval Blažič. »Leta 2008 smo pa dobili na pohištvenem sejmu nagrado zlato vez za otroško zibelko, ki jo je narisal oblikovalec Klemen Rodman.

Lani pa smo se uvrstili med top ten izdelke s svojo suho vodno posteljo, imenovano »Krka«. Misel, kako narediti

Sejem IFAM-Intronika 2013 uspel

PREDSTAVITEV NOVIH TEHNOLOGIJ

V Celju je konec minulega meseca potekal mednarodni sejem IFAM-Intronika, na katerem so se predstavili vodilni izdelovalci in raziskovalci s področij robotike, mehatronike in avtomatike ter profesionalne in industrijske elektronike. Udeležilo se ga je 99 razstavljalcev, od tega polovico iz tujine. Med vidnimi sejmskimi razstavljalci je bila Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije, ki sta jo zastopala Odbor za znanost in tehnologijo in strokovna sekcija elektronikov in mehatronikov skupaj s partnerji. Nove in aktualne tehnologije so predstavili ob pomoči Instituta Jožefa Stefana, Kemijskega inštituta v Ljubljani, Univerze v Mariboru, Fakultete za elektrotehniko, Univerze v Ljubljani, Centra odličnosti NAMASTE in drugih.

Na sejmu so predstavili tudi najsodobnejše mehatronske sisteme, specialne senzorske naprave, najrazličnejše krmilno-regulacijske sisteme in razvoj mikro-elektromehanskih sistemov. V okviru OZS so predstavili še zmagovalnega robota ekipe iz Srednje elektro-računalniške šole Maribor, ki je lani na svetovnem prvenstvu dosegel drugo mesto. Skupna predstavitev OZS in uglednih fakultet in inštitutov je vsekakor primer dobre prakse povezovanja gospodarstva in znanosti pri nas. Odbor za znanost in tehnologijo pa je na svojem razstavnem prostoru predstavil tudi nove trende tehnološkega razvoja na različnih področjih, tudi na področju nanotehnologij.

Prireditelji so pripravili bogat spremljevalni program s predstavitvami in strokovnimi predavanji. Na sejmu so predstavili tudi sodobna računalniška orodja za hitro programiranje krmilnikov, domača koncepta hibridnih vozil za znane avtomobilске znamke in značilnosti znanih tehnologij za izkoriščanje sončne energije.

S. J.

vrhunsko udobno ležišče, vendar suho (torej ne vodno ali zračno posteljo), me je mučila že kaki dve, tri leta prej. Težava današnjih ljudi je, da njihove mišice niso več dovolj utrjene, da bi pri ležanju primerno podpirale hrbtenico. Vsa moderna ležišča zato telo podpirajo v križu, na bokih se pa ugreznejo. Vodna in zračna postelja ponujata zanimivo alternativo, izravnavo pritiska telesa na podlago. Do zdaj so proizvajalci to težavo reševali z različno trdimi vzmetnicami, glede na telesno težo ljudi. Mi smo poskušali z žepkastimi vzmetmi in izdelali ležišče »hidra.«

Potem je Blažič spoznal Toneta Bonača, bivšega profesorja biotehniške fakultete v Ljubljani, ki že leta živi v Kanadi. Ta je imel zamisel o ležišču, ki bi izkoriščalo pritisk telesa za pretok njegovih sil na posteljo. Skupaj so izdelali posteljo Krka. Pri njej se sila podobno kot pri vodni postelji premakne v predel, kjer potrebuje telo podporo. In to s pomočjo posebnega škripcčevja, ki v skladu s pritiski telesa premika posteljne letvice.

»To je naša največja inovacija, ki je vse druge rešitve ležišč postavila na stranski tir,« je pribil Blažič.

Koliko je pri vas zaposlenih delavcev?

»Zdaj jih je med 16 in 20. Imel sem jih že več, saj smo vse do leta 2008 hitro

rasli, po kakih 10 odstotkov letno. V gospodarski krizi rahlo padamo. Trudimo se tudi v veleprodaji, vendar z drugimi, manj zahtevnimi modeli. Bomo videli, kako se nam bo izšlo, kajti postelja ni izde-

Izdelava posteljnih vložkov

lek, ki bi ga ljudje pogosto kupovali. Postelja je v skrajni sili lahko »dobra« tudi, dokler kaka vzmet ne pokuka na plan.«

Kakšne so plače zaposlenih?

»V prodajalnah so osnovne plače pov-

prečne. Toda kdor uspe bolje prodajati, se mu plača krepko zviša. Do krize so bile naše plače precej nad slovenskim povprečjem, zdaj pa so se umirile, ker je manjša prodaja. Naša strategija je sledeča: plača je sestavljena iz osnovne plače, ki je v skladu s kolektivno pogodbo. Če pa se prodaja poveča, se lahko osnovna plača kar hitro podvoji. V proizvodnji pa so plače odvisne od količine proizvodov in od nagrad.«

Ali imate delavce zaposlene za določen ali nedoločen čas?

»Mislim, da je kar 95 odstotkov delavcev zaposlenih za nedoločen čas. Prvo leto je delavec zaposlen za določen čas. Nekaj mesecev poskusne dobe je za spoznanje, ali delavec ustreza, premalo. Eden ali dva delavca sta pri meni od samega začetka, zelo pogostih menjav pa pri nas ni.«

Kako zrete v prihodnost?

»Če gledam svojo podjetniško kariero, se pravi zadnjih dvajset let, bi dejal, da se danes istega koraka ne bi upal storiti. Negotovost je zdaj tako zelo velika, da so poslovna tveganja prevelika. V Evropski uniji bi se morala zakonodaja poenotiti, da bi bolje delovala. Ni mogoče imeli različnih delavskih zakonodaj, denimo, ali različnih pokojninskih sistemov na enem gospodarskem prostoru.«

Boris Rugelj

STANOVANJSKA USTANOVA DELAVCEV V OBRTI - OOOZ KRANJ

59. RAZPIS STANOVANJSKIH POSOJIL od 1. do 15. marca 2013

- Razpisana vrednost** stanovanjskih posojil je **130.000 €**.
- Upravičenci** do sredstev tega razpisa so **delavci**, zaposleni za nedoločen čas pri samostojnih podjetnikih na območju OOOZ Kranj in **samosvojni podjetniki**, ki imajo sedež obratovalnice na območju OOOZ Kranj ter vsaj eno leto zaposlenega najmanj enega delavca za nedoločen čas.
- Posojila se dajejo za **nakup, gradnjo** ter **adaptacijo** stanovanja ali stanovanjske hiše.
- Višina posojila** je odvisna od kreditne sposobnosti prosilca. Okvirni maksimalni znesek posojila pri zavarovanju s hipoteko je **42.000 €**. Najvišji znesek posojila z zavarovanjem posojila pri zavarovalnici je **14.600 €**, razen v primeru posamezne odobritve s strani zavarovalnice.
- Maksimalna doba odplačevanja** pri zavarovanju s hipoteko je **25 let**, za mlade družine do **30 let**, pri zavarovanju pri zavarovalnici pa **10 let**.
- Posojilo odobreno samostojnemu podjetniku se zavaruje z zastavo nepremičnine ali pri zavarovalnici, ki mora odobriti zavarovanje vsakega posameznika.
- Obrestna mera** je določena v višini stopnje rasti cen življenjskih potrebščin (inflacije) in 1% realne letne obrestne mere.
- Pri adaptaciji ali gradnji se v primeru zavarovanja posojila z nepremičnino prosilcu lahko posojilo izplača v gotovini do višine 50% posojila.
- Anuiteta posojil 59. razpisa se izračuna na osnovi predvidene 2,5% stopnje rasti cen življenjskih potrebščin in 1% realne letne obrestne mere.

Informativni izračun za pogoje na dan 31.12.2012:

Doba odplačevanja	10 let	10 let	20 let	20 let
Znesek	14.600 EUR	20.000 EUR	33.000 EUR	42.000 EUR
Skupna obrestna mera	3,5%	3,5%	3,5%	3,5%
Mesečni obrok	144,50 EUR	197,95 EUR	191,70 EUR	243,98 EUR
Potrební neto mesečni prilivi	710 EUR	770 EUR	660 EUR	750 EUR
Stroški zavarovanja	581,27 EUR	796,26 EUR	cca 350 EUR	cca 350 EUR
Stroški odobritve	0	0	0	0
Efektivna obrestna mera	3,5%	3,5%	3,5%	3,5%

*Stroški zavarovanja so v teh dveh primerih izračunani po premijski stopnji Zavarovalnice Triglav d.d., v primeru zavarovanja z zastavo nepremičnine so stroški nižji.

Stanovanjska ustanova ne zaračunava stroškov odobritve posojila. Stroške zavarovanja posojila nosi posojiljemalec.

Pri dodelitvi posojil se upoštevajo določila Pravilnika o pogojih in merilih za reševanje stanovanjskih vprašanj delavcev v obrti in samostojnih podjetnikov na območju OOOZ Kranj.

Prijave bo Stanovanjska ustanova sprejemala od 1. do vključno 15. marca 2013, v prostorih Stanovanjske ustanove, na naslovu: C. Staneta Žagarja 37, 4000 Kranj, v prvem nadstropju. Vlogo za posojilo in obrazce dobite v času uradnih ur: ponedeljek od 9. do 15. ure, sreda od 9. do 16. ure in petek od 8. do 13. ure. Informacije dobite v času uradnih ur osebno ali po telefonu št.: **04/234 04 18**.

Celotno besedilo 59. razpisa bo objavljeno v prostorih Stanovanjske ustanove. Več informacij dobite tudi na spletni strani: **www.stanust-kranj.si**.

Predsednik uprave:
Janez Kadivec, I.r.

Damijan Winkler že 20 let opravlja storitve z gradbeno mehanizacijo

ZA OBSTOJ SE NE BOJI

V Kromberku pri Novi Gorici ima že dvajset let sedež svoje dejavnosti samostojni podjetnik Damijan Winkler. Stran so nekdanj poimenovali to naselje, ki se razteza na južnem pobočju hribovja od Škabrijela pa vse do znane odskočne deske jadralskih padalcev nad Ljakom. Strmo pobočje je bilo vedno pod udarom številnih naravnih ujm, ko so deroče vode povzročale tukajšnjim ljudem velike preglavice zaradi plazov in poplav. Damijan Winkler je zadnja leta svojo dejavnost preusmeril prav na odpravljanje posledic naravnih nesreč. Zraven je, ko je najhujše, ko kot član civilne zaščite in sveta javnega sklada za zaščito in reševanje, katerega poverjenik je tudi za to območje, pomaga odpravljati najhujše posledice ujm, s svojo gradbeno mehanizacijo pa kasneje izvaja dela, ki jih predvidijo v različnih programih za sanacijo.

Damijan Winkler je obrtniško pot začel leta 1993, najprej kot popoldansko obrt, saj kot poklicni avtomehanic in sofer pri tedanji novogoriški PTT, ob delitvi na dve podjetji, ni vedel, kako bo z njegovo zaposlitvijo v prihodnje. Predvidevanja so se uresničila že po štirih letih, ko je Telekom ukinitel mehanično delavnico v Šempetru pri Gorici, kjer je bil zaposlen. Uspel se je dogovoriti, da je s 1.1.1997 vzel delavnico v najem, vendar je v prostorih lahko ostal le kratek čas, saj je najemodajalec čez leto in pol prostore prodal. Winkler, ki je imel manjšo mehanično delavnico tudi v domači hiši v Kromberku, je ob spremembi moral iskati nove priložnosti za delo. »Pravzaprav sem imel srečo, da sem že leta pred tem opravil izpit za strojnika težke gradbene mehanizacije in sem že pri prejšnjem delodajalcu opravljal različna zemeljska dela pri postavitvah telekomunikacijskih naprav. Poleg tega pa sem ob najemu prostorov od Telekoma odkupil

tudi rovokopač. Bili pa so to tudi časi, ko je bilo gradbeništvo še v razcvetu in uspel sem se kot kooperant in podizvajalec vključiti v delo pri vseh tedanjih večjih gradbenih podjetjih v domačem okolju,« nam je zaupal Damijan.

Čeprav v vseh dvajsetih letih ni imel nikoli zaposlenih delavcev, pa je ob prevzemanju večjih del vedno vzel za pomoč katerega od znancev s podobno dejavnostjo. Seveda je bilo treba nenehno vlagati tudi v nabavo nove in zamenjavo stare do-

Nova Gorica, k čemur je gotovo pripomoglo njegovo vsesplošno angažiranje v lokalni skupnosti, kjer je kot član sveta krajevne skupnosti Kromberk aktiven že tretji mandat.

Na vprašanje o načrtih za prihodnost, je odgovoril, da so načrtovanja v teh časih zelo težka, a se za obstoj dejavnosti ne boji. »Poleg upravljanja gradbene mehanizacije sem v preteklosti opravljal tudi ključavničarska in avtomehanična dela, za katera sem se izšolal, tako da bi se lahko,

Damijan Winkler je zadnja leta svojo dejavnost preusmeril na odpravljanje posledic naravnih nesreč.

trajane delovne mehanizacije. Damijan prizna, da ga je poseben čut že pred začetkom krize v gradbeništvo usmeril k temu, da je z leti vedno bolj prevzemal samostojna dela za različne naročnike. Tako že deset let sodeluje s prej omenjenim štabom civilne zaščite in svetom javnega sklada za zaščito in reševanje občine

če bi bo potrebno, brez bojzani lotil tudi katerega od teh del,« je povedal Damijan. Dodal pa je, da še vedno goji željo po širitvi delavnice za popravilo in vzdrževanje lastne gradbene mehanizacije, po potrebi pa tudi za opravljanje popravil za druge naročnike.

Urška Testen

5. Informativa na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani

SEJEM IZOBRAŽEVANJA IN POKLICEV

Sejem Informativa je že dodobra uveljavljena in vedno dobro obiskana prireditev pred informativnimi dnevi na šolskih ustanovah. Zakaj? Ker na enem mestu ponuja pregled izobraževalnih programov, ki so na voljo v Sloveniji ter v tujini - od srednjih šol do visokošolskih in podiplomskih programov, dodatnega izobraževanja in usposabljanja, jezikovnih tečajev, vseživljenjskega učenja itd. Hkrati lahko obiskovalci pridobijo podatke o poklicih in druge pomembne informacije, povezane z izobraževanjem. Od tega, kateri poklicni obetajo, kje in kako pridobiti štipendijo, kako urediti bivanje v času šolanja, katera podjetja nudijo prakse in katera (prve) zaposlitve, kako študirati v tujini in ali se tam

zaposliti ipd. Informativa tako na enem mestu ponuja veliko več informacij, kot jih lahko posameznik zbere samo z obiskom informativnega dne na izobraževalnih ustanovah. Zato je odlična uvodna postaja pri načrtovanju nadaljnega izobraževanja ter poklicne in karijerne poti. Ob obisku so obiskovalci, letos jih je bilo nekaj manj kot 16 tisoč, lahko zbrali informacije o izobraževalnih programih in druge pomembne informacije, zbrano med seboj primerjali in se nato lažje odločili, katero izobraževalno institucijo obiskati v času informativnih dni in kam nato oddati svojo prijavnico za vpis.

Nekatere poklice so obiskovalcem predstavili celo v živo. Združenje lesne in pohi-

štvene industrije, Visoka šola za dizajn in Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani so predstavili lesarske poklice. V živo so tesarili, kiparili z motorno žago, mizarili, projektirali montažne hiše in delali laboratorijske poskuse z utekočinjenim lesom.

Dijaki Biotehniškega izobraževalnega centra Ljubljana, ki se šolajo za peka, slaščičarja in pomočnika v biotehniko in oskrbi, so pripravljali sveže pekovske in slaščičarske izdelke ter tople malice, postregli pa so tudi s hladnimi in toplimi napitki. S spretnostmi v strežbi pa so se predstavili študenti njihove višje strokovne šole, ki se izobražujejo v programu gostinstvo in turizem. Aktivni so bili tudi dijaki Srednje šole za oblikovanje in fotografijo Ljubljana, ki so

prevzeli vlogo uradnih fotografov prireditelje. Kratke filme so na svojem prostoru montirali in skrbeli, da so bili obiskovalci o dogajanju sproti obveščeni.

Bodoči cvetličarji, vrtnarji in hortikulturni tehničarji Biotehničnega centra Naklo pa so z izvirnimi cvetličnimi aranžmaji okrasili prostore Informativne.

Študentska organizacija Slovenije in Dijaška organizacija Slovenije sta pripravili pester program za informiranje študentov in dijakov o njihovih socialnih pravicah in vpisu na fakulteto. Na voljo so bile tudi vse informacije glede študentskih domov, subvencioniranih prevozov, subvencionirane prehrane in štipendij.

V okviru dijaške svetovalnice so se predstavile Zveza študentskih klubov Slovenije ter Študentske organizacije univerz v Ljubljani, Mariboru in na Primorskem.

Za osnovne in srednje šole so bili na voljo brezplačni vodeni ogledi, ki so bili zasnovani tako, da so se lahko šolarji in dijaki aktivno vključili v program. Na virtualnem potepu »Z univerzo po Ljubljani« pa so udeleženci izvedeli, katere fakultete in akademije so sestavni del Univerze v Ljubljani, kje v Ljubljani se nahajajo, s čim v dejanskem življenju jih je mogoče povezati in kakšno je mesto Ljubljana za študenta. Organiziran pa je bil tudi vodeni ogled akademij in fakultet, tisti obiskovalci, ki pa še niso bili odločeni, kateri študij izbrati, so se lahko poslužili individualnega svetovanja,

Na 5. Informativi, ki je potekala 1. in 2. februarja v Ljubljani, so si obiskovalci lahko ogledali ponudbo več kot 200 slovenskih in tujih izobraževalnih programov ter praktične prikaze poklicev.

kjer so jih karierni svetovalci seznanjali z vsebinami študijskih programov in z zaposlitvenimi možnostmi.

Poslovna informativa, stičišče poslovnih in strokovnih izobraževanj, je bila letos organizirana drugič. Rdeča nit je bila »več znanja za boljšo učinkovitost«. Ve se, da imamo s pridobivanjem novih znanj boljše možnosti za ustvarjanje novih podjetniških idej, za razširjanje inovacij in za izboljšanje konkurenčnosti podjetij, kar pomembno

prispeva k večjemu gospodarskemu razvoju in družbenemu napredku. Najsi bo znanje usmerjeno v osebe brez trenutne zaposlitve, vodilne kadre ali zaposlene v podjetjih, je znanje vodilo vsake družbe in če je to znanje raznoliko, predvsem pa pospremljeno z dobrimi strateškimi odločitvami, lahko bistveno vplivata na dvig konkurenčnosti gospodarstva v teh neprijetnih, časih.

S. J.

Pravnik odgovarja

Piše: Gregor Cerar, univ. dipl. prav.

Delavec zaposlen pri obrtniku, ki je star 62 let in izpolnjuje pogoje za starostno upokožitev tako po starem kot po novem pokojninskem zakonu, ima možnost nadaljevati z delom. Zanima ga, če mu v primeru, da nadaljuje z delom do 65 leta poleg plače res pripada še 20% pokojnine in ali se potem lahko upokoži po pogojih iz prejšnjega zakona?

Pravico do izplačila 20 % pokojnine zavarovancu obveznega pokojninskega zavarovanja, ki je že izpolnil upokožitvene pogoje pa se še ne namerava upokožiti, je prinesel novi Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (v nadaljevanju ZPIZ-2). Za uveljavitev te pravice je potrebno izpolniti poseben obrazec (pravica ni avtomatska).

Obrazec »Zahteva za izplačilo dela starostne / predčasne pokojnine«, s katerim lahko član/zavarovanec obveznega pokojninskega zavarovanja zahteva, da mu Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (v nadaljevanju ZPIZ) najdlje do njegovega 65. rojstnega dneva izplačuje 20 % pokojnine najdene na spletni strani ZPIZ. Pri tem je pomembno vedeti naslednje:

20 % starostne ali predčasne pokojnine bo v povprečju znašalo 122 €, ki ga bodo upravičenci od ZPIZ prejeli poleg svoje plače in drugih dohodkov do datuma svoje upokožitve oziroma najdlje do svojega 65. rojstnega dneva. Konkretni znesek bo seveda višji ali nižji odvisno od pokojnine, do katere bo upravičen vsak posameznik.

Poleg tega začasnega bonusa pa si lahko zavarovanec istočasno z odložitvijo upokožitve prisluži tudi trajni bonus – trajno povišanje starostne pokojnine za vsake dodatne tri mesece zavarovanja. Trije dodatni meseci mu prinesejo povišano odmero pokojnine, za katero je treba sicer delati skoraj celo leto. Za največ tri leta podaljšanja si tako lahko prislužite višjo odmero, za katero bi sicer morali delati skoraj 10 let. To pa se že zelo pozna pri višini pokojnine!

Pravico do 20 % starostne ali predčasne pokojnine je mogoče uveljaviti samo z vložitvijo vloge na navedenem obrazcu. ZPIZ torej pravice ne priznava avtomatsko.

Pomembno za tiste, ki upokožitvene pogoje izpolnjujejo tudi po ZPIZ-1 in se zato v skladu s 391. členom ZPIZ-2 smejo tudi po 1. 1. 2013 še vedno upokožiti po ZPIZ-1: Kdor lahko izbira med upokožitvijo po ZPIZ-1 ali po ZPIZ-2, se bo moral odločiti.

Če bo uveljavljal pravico do 20 % pokojnine, ki je pravica iz ZPIZ-2, se bo moral odreči upokožitvi po ZPIZ-1. Zato se plača to vlogo vložiti predvsem tistim, ki se nameravajo upokožiti šele čez dolgo časa. Pri odložitvi upokožitve zgolj za nekaj mesecev, pa se najbrž bolj plača upokožitev po ZPIZ-1. Vsekakor si naj da tak posameznik na ZPIZ izračunati, kolikšno pokojnino lahko uveljavi po obeh zakonih in se šele nato odloči.

Kdor je že izpolnil upokožitvene pogoje in se je prostovoljno odločil odložiti datum upokožitve, mu zato ne zapade pravica do upokožitve. Kadarkoli se sme premisliti in se takoj upokožiti.

Po ZPIZ-2 pa se lahko tisti, ki že izpolnjujejo upokožitvene pogoje, po dogovoru s svojim delodajalcem odločijo tudi za delno upokožitev. Ker se bodo s tem izognili malusom, bo to najbrž najbolj zanimalo tiste, ki že izpolnjujejo pogoje za predčasno pokojnino, ne pa še tudi za starostno pokojnino. V tem primeru delajo lahko najmanj 4 ure na dan oziroma 20 ur tedensko (možno torej tudi delo zgolj 3 dni na teden a polni delovni čas). V tem primeru jim bo ZPIZ avtomatsko k delni pokojnini pristoel začasni bonus v višini 5 % polne pokojnine. V primeru delne upokožitve morajo na ZPIZ oddati vlogo na obrazcu »Zahteva za priznanje pravice do delne starostne / predčasne pokojnine«.

Oba navedena obrazca sta objavljena na spletni strani Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje: <http://www.zpiz.si/wps/wcm/connect/zpiz+internet/zpiz/prvastran/uvjelavljanjepravico/obrazcivlog/obrazci>

Iz navedenega sledi, da kombiniranje ZPIZ-1 in ZPIZ-2 ni mogoče. Če se delavec odloči za prejemanje delne pokojnine v višini 20% k plači, se bo lahko upokožil le po določilih ZPIZ-2.

Sejma Alpe-Adria in Salon plovil

PESTRO, OKUSNO IN ZABAVNO

V zadnji dekadi januarja smo na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani obiskali dva sejma, osrednji turistični sejem v regiji Alpe-Jadran, prireditve »Alpe-Adria: Turizem in prosti čas« ter »Salon plovil«. Na sejmih se je v štirih dneh predstavilo prek 338 ponudnikov turističnih storitev in manjših plovil iz 15 držav. Med njimi že po tradiciji pridejo tudi iz bolj oddaljenih turističnih dežel, kot so Turčija, Maroko, Tunizija, Jordanija, Nepal, Grčija, pa tudi iz Bosne in Hercegovine, Srbije itd.

Na sejmu Alpe-Adria so podelili že tradicionalni priznanji: Gospodarsko razstavišče tretjič mednarodno nagrado »Jakob« za odličnost in kakovost v turizmu, javna agencija Spirit Slovenija pa nagrado »Sejalec«. Tema letošnjega natečaja za nagrado Jakob je bila »Inovativni in izvirni načini vključevanja nepremične kulturne dediščine v turizem«. Mednarodna strokovna komisija jo je podelila »Hiši presenečenj v Gmündu«, ki jo je uredilo društvo Pankratium v prenovljenem srednjeveškem hospiciu iz 12. stoletja. Posebno priznanje pa je prejel Turistični rudnik v Mežici, ki ga lahko v podzemlju Pece spoznavamo s kolesarjenjem ali z vožnjo s kajaki.

Vse od leta 2004 Slovenska turistična organizacija (sedaj Javna agencija Spirit Slovenija) podeljuje nagrado Sejalec za inovativne in ustvarjalne turistične dosežke v Sloveniji. Enakovredni priznanji sta tokrat prejela nizkocenovni cestni prevozi GoOpti in program VitaGen - z gensko sliko do znanja za zdravje. S produktom GoOpti so v podjetju TM Vista, d.o.o. po načinu poslovanja nizkocenovnega cestnega prevoznika tuja letališča povezali s Slovenijo. S tem se je povečala turistična dostopnost Slovenije. V Termah Krka, d.o.o., PE Šmar-

ješke Toplice, pa so razvili program analize genskega zapisa VitaGen, s katerim pomagajo gostom do bolj zdravega in ustreznega načina prehranjevanja in življenja.

Sejem, ki vključuje posamične regije Avstrije, Italije, Madžarske, Slovenije in Hrvaške, omogoča združevanje regijskih in lokalnih, manjših turističnih ponudnikov.

Letos se je skupaj predstavilo slovensko turistično zamejstvo od Trsta preko Celovca vse do Monostra. Poseben poudarek je bil namenjen Porabju. Skupni nastop turističnih akterjev iz zamejstva je podprl Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Slovenija, ki poleg Hrvaške, edina v celoti sodi v regijo Alpe-Jadran, se je na sejmu predstavila z vsemi turističnimi destinacijami od Gorenjske, Obale, do Pomurja. Med

domačimi razstavljalci je bilo mogoče najti vse pomembne protagoniste v turizmu, od Javne agencije Spirit Slovenija, ki je nastala z reorganizacijo Slovenske turistične organizacije, do Turistične zveze Slovenije in Turizma Ljubljana kot partnerjev sejma ter raznih lokalnih društev, ki so skrbela za to, da je bilo na sejmu živo, pestro, okusno in zabavno.

Tako kot lani je bil tudi letos poseben tematski sklop »Vino in kulinarika«, kjer so obiskovalci lahko okušali pestrost okusov slovenske tradicionalne kuhinje ter slovenskih vin. Posebej velja izpostaviti Srečanje vinarjev in vinogradnikov regije Alpe-Jadran na temo »Vinske ceste kot del vinskega turizma«, kjer so predstavili primere dobre prakse.

S. J.

V sodelovanju z Društvom kuharjev in slaščičarjev Slovenije je na sejmu potekalo tudi kuharsko tekmovanje »Kulinarični izzivi«.

20 let podjetja ZR grafika iz Gornje Radgone

POSLUJEJO TUDI ONSTRAN MEJE

Podobno kot se kriza odraža v današnji družbi, ko nekateri ostajajo brez redne zaposlitve in iščejo nove priložnosti, se je nekaj podobnega dogajalo tudi pred dobrimi dvajsetimi leti, ko smo doživljali politične, družbene ter ekonomske spremembe. Med tistimi, ki so takrat iskali svojo novo priložnost je bil tudi Zdravko Ravnikar iz Gornje Radgone. V delu svoje stanovanjske hiše se je začel ukvarjati z grafično obrtjo. Ob zaposlitvi v radgonskem podjetju Elrad je imel od leta 1990 le popoldansko obrt. Leta 1993 pa je tudi uradno ustanovil podjetje ZR grafika, ki tako letos obeležuje že dvajseto obletnico obstoja.

O začetkih in razvoju podjetja nam je Aleš Ravnikar, ki z bratom Urošem sedaj vodi podjetje, katerega jima je izročil oče

Zdravko Ravnikar, med drugim povedal: »Kmalu po začetku očetove grafične dejavnosti se je pokazalo, da je le en prostor pretesen za opravljanje dejavnosti, zato je oče izpraznil še garažo in jo namenil obrtni dejavnosti. Ker pa tudi to ni bilo dovolj, je leta 1995 preuredil še spodnji del hiše in ga namenil za pisarne ter pripravi za tisk. Čez čas so tudi vsi ti prostori postali pretesni, zato je oktobra 2001 ob njih, tik ob glavni cesti Maribor - Murska Sobota, začel graditi nov, sodoben, poslovno-proizvodni objekt, v katerega smo se preselili leta maja 2005.«

Širitev družinskega podjetja je vzpodbudila mlajšega sina Uroša, da se je šolal v grafični dejavnosti in postal diplomirani inženir grafične tehnologije. Starejši sin Aleš pa je končal višjo komercialno šolo. S teh-

ničnimi in komercialnimi znanji sta v začetku leta 2010 prevzela podjetje od očeta, ki se je upokojil. Ob njiju sta zaposlena še dva delavca.

Ob ustanovitvi je bila osnovna dejavnost podjetja sitotisk ter grafično oblikovanje. Kasneje so svoj program razširili še na računalniško izrezovanje samolepljivih napisov, lepjenje napisov na avtomobile ter tisk transparentov. Po nekaj letih so dejavnost izpopolnili tudi z digitalnim tiskom velikega formata. V podjetju ZR grafika so se torej specializirali za grafiko, ki ob digitalnem tisku, zajema še sitotisk na različne materiale, kot so denimo tekstil, papir, plastika in podobno. Razpolagajo z več tiskalniki za izdelavo izpisov velikega formata na papir, transparente in samolepljive materiale.

Z vstopom Slovenije v Evropsko unijo se je tudi pri njihovem poslovanju marsikaj spremenilo, saj je poslovanje postalo veliko enostavnejše. Dobili so nove stranke tudi onstran slovensko-avstrijske meje. S svojim digitalnim tiskom velikega formata zalagajo številna avstrijska podjetja, vse do Dunaja, kamor dobavljajo tudi različne samolepljive etikete za proizvajalca stavbnega pohištva, so pa tudi redni dobavitelj blagovnih znamk S. Oliver, Esprit in Lancome ter za avstrijski del drogerij Douglas.

Ob tem pa ne pozabljajo na domače kupce oziroma odjemalce, s katerimi ne gujejo dobre poslovne odnose ter jih redno obveščajo o novostih. Za veliko priznanje si štejejo zaupanje Slovenske vojske, ki ji s samolepljivimi napisi opremljajo vozila. Sicer pa sodelujejo tudi s številnimi oglaševalskimi agencijami, s katerimi so že bili večkrat nagajeni pri skupnih projektih doma in v tujini. Skrb za "odličnost in 100-odstotno zanesljivost", kot pravijo v ZR grafiki, pa ni namenjena le izdelkom in kupcem, ampak tudi videzu njihovega vzorno urejenega poslovno-proizvodnega objekta in njegove okolice.

Ob koncu našega obiska v njihovem

podjetju, smo se pogovarjali tudi z ustanoviteljem podjetja Zdravkom Ravnikarjem, ki nam je med drugim povedal: »Ko sem zaradi stečaja podjetja Elrad, kjer nas je bilo zaposleno 1.600 delavcev, ostal brez dela, ni bilo nobene možnosti zaposlitve.

Zdravko Ravnikar s sinovoma Alešem in Urošem

Ker sem v podjetju skrbel za nabavo potrebne embalaže in se srečaval tudi z grafično opremo embalaže, je prav to pripomoglo, da sem se odločil za to dejavnost. V začetku sem delal sam, nato pa sem zaposlil še ženo Zaliko, nekoliko pozneje pa še kakega delavca. Vesel sem, da sta sinova prevzela podjetje in da ga uspešno vodita naprej. Uroš, ki je diplomiran inženir grafične tehnologije, skrbi za tehnična dela v proizvodnem procesu, Aleš, ki je končal Višjo komercialno šolo, pa skrbi za komercialno in pripravo za tisk. Oba sta praktično znanje že kot otroka nabirala v našem podjetju, zato jima ni težko uspešno voditi podjetja, ki je uveljavljeno na tržišču. Čeprav sem v pokoju, jima po potrebi tudi kaj pomagam.«

Naše sogovornike smo povprašali, če podjetje plačuje tudi prispevek v sklad za izobraževanje delavcev v obrti. Vsi trije so menja, da ti prispevki za podjetje niso pretirana obremenitev. O tem, da bi ne plačevali prispevka niso razmišljali, saj menijo, da sklad dobro opravlja svojo vlogo pri izobraževanju delavcev zaposlenih pri obrtnikih in podjetnikih.

Ludvik Kramberger

Antonija Lečnik z veseljem nadaljuje družinsko urarsko tradicijo

URA JE TUDI MODNI DODATEK

Urarstvo Lečnik, ki ima prostore na Starem trgu v Ljubljani, se lahko pohvali z dolgo in bogato tradicijo. Urarstvo je staro že preko 100 let, na sedanji lokaciji pa deluje že več kot 50 let. Ukvarjajo se s popravilom in prodajo ur vseh vrst, od najstarejših stenskih do najmodernejših elektronskih. S sedanjo lastnico Antonijo Lečnik, ki sodi v tretjo generacijo urarjev iz družine Lečnik, smo se pogovarjali o njihovi dejavnosti.

Takole nam je pripovedovala: »Kot otrok sem rada opazovala strica Otmarja Lečnika pri urarskem delu. Stric je bil izreden urarski strokovnjak, visoko cenjeni mojster. Že pred drugo svetovno vojno so ga poznali po vsej bivši Jugoslaviji. Sam je ročno izdeloval stenske ure. Ena njegovih tovrstnih ur je razstavljena v urarskem muzeju na Dunaju. Po njegovi smrti je prevzela podjetje njegova žena, po njej pa sem postala lastnica tega znanega podjetja jaz.

Biti urar je zelo zahtevno delo. Imeti moraš mirno roko in živce. Poglobljati se moraš v kolesja ure, ki se neprestano vrtijo, desetletja in desetletja. Vsaka ura ima namreč svoje posebnosti. Delo ni tako enostavno kot si mnogo mislijo, vendar ga ne bi opustila, četudi bi imela še višjo strokovno izobrazbo, saj pri tem delu resnično uživam in me navdaja z zadovoljstvom. Rada imam svoje stranke, ki so zelo zanimive in različnih starosti. Med njimi so tudi bolj ali manj znane osebnosti. Mnoge nas poznajo že desetletja, saj imata naša delavnica in trgovina že dolgoletno tradicijo. Dosti naročil pa imamo tudi prek spleta.

O poklicu urarja se premalo govori. Če

bi bili ljudje bolj seznanjeni z našim delom, bi bilo tudi več zanimanja mladih za delo v naši stroki. Čeprav imamo v Celju dobro urarsko šolo, se mladi ne zanimajo kaj dosti za ta poklic. Največkrat se v to šolo vpišejo le zato, da pridobijo status dijaka. V nadaljevanju pa šolo opustijo ali pa se prepišejo kam drugam.

Antonija in njen mož Sašo v lokalni urarstvu Lečnik

Ne strinjam se s tistimi, ki pravijo, da urarstvo ni za ženske. Nasprotno je res, ženske se v tej obrti dobro obnesejo. Med drugim so potrpežljive in natančne, kar mora biti osnovna vrлина vsakega urarja.

V podjetju nas je zaposlenih pet delavcev. Dva sta urarja, eden je računalniški

mojster, dalje sva še prodajalka in jaz kot lastnica. Vsi zaposleni nosimo veliko odgovornost za uspešno delovanje našega podjetja. Pomembno je, da znamo prisluhniti vsem željam strank, ki morajo biti vedno kakovostno postrežene, tako da zadovoljne odidejo iz našega lokala.

V našem poklicu se je potrebno kar precej strokovno izobraževati. Vsako leto obiščem več sejmov naše stroke v tujini. Tako si spomladi ogledam sejem v Baslu. Tam se seznanim s svetovnimi novostmi v urarstvu. Redno obiskujem tudi sejem naše branže v Milanu in Münchnu, odkoder prenesem koristne strokovne novosti v domače okolje.

V današnjem, sodobnem svetu nam ura ne kaže le čas, temveč je tudi modni dodatek. Prav po njej lahko globlje spoznaš tudi sočloveka. Včasih smo dobili uro za birmo. Služila nam je vse življenje. Danes je drugače. Danes se ravnamo po načelu, da je treba ta modni okrasek spreminjati in tako stalno slediti novim trendom. Urarstvo je v velikem vzponu, tako pri nas kot v tujini.

Pred nedavnim sem v knjigi »Moč pozitivnega mišljenja« prebrala zanimiv sestavek o urah, v katerem med drugim piše, da so stenske ure v starih časih, s svojimi premišljenimi in resnimi udarci, ko je življenje potekalo počasi, govorile: časa je na pretek, časa je na pretek. V današnjem svetu, ko poteka vse z bliskovito naglico, pa nam moderne ure govorijo, kot da bi nas opozarjale: čas je, da se lotiš dela, čas je, da se lotiš dela.«

Miloš Likar

Z Brigito Gudlin o pletilstvu

TAKŠNO DELO ZLEZE POD KOŽO

Strojno pletilstvo Brinitka je skrito nekam na Rimski cesti v Ljubljani. Za pogovor o tem, kako na trgu obstanejo majhne delavnice, medtem ko velika podjetja propadajo, smo se dogovorili na Mednarodnem obrtnem sejmu v Celju. Lani septembra. A je obisk v pletilstvu večkrat prekinilo kaj nepričakovanega. Tudi to denimo, da je Brigita Gudlin, lastnica obratovalnice, morala na kakšno sejmsko prireditev prodajati svoje izdelke. Zato smo prišli na vrsto šele pred kratkim.

»Pletilstvo na tem mestu obstaja že 82 let,« je začela pripovedovati Brigita Gudlin, ko sva si sedla nasproti vsak na eni strani prodajnega pulta (ki je obenem tudi miza za krojenje). »Ustanoviteljica je bila gospa Lazar, moja mama pa je delala pri njej kot pletilja. Pred 24 leti se je omenjena gospa upokojila in mama je bila pred razpotjem. Ali prevzeti obratovalnico ali pa se zaposliti kje drugje. Jaz sem imela službo in nisem niti pomišljala, da bi šla za pletiljo in prevzela obratovalnico. Nazadnje pa smo se v družini vendarle ojunčili in mama je prevzela firmo, potem ko smo ji obljubili, da ji bomo že kako pomagali.«

Kako pomagali, saj nihče v družini ni znal pletiti?

»No, saj se naučiš. Kasneje sem pa na-

Brigita Gudlin: »Razmere v gospodarstvu so takšne, da nam je preostal le boj za obstanek. K sreči imamo nekaj primerjalnih prednosti. Na primer, da izdelujemo oblačila za stranke, ki težko dobijo primeren konfekcijski izdelek.«

redila nekaj tečajev, ki sem jih potrebovala, da sem čez nekaj let nadaljevala z materino obrtjo.«

Torej ste pojedli nekaj zarečenega kruha?

»Sem. Elektrotehna, v kateri sem bila zaposlena, je začela toniti in je tudi potonila in tako sem počasi vse bolj lezla v materino pletilstvo. Čeprav sem sveto zatrjevala, da kaj takšnega že ne bom delala, saj delaš noč in dan. Mama je bila vse božične

in novoletne praznike za strojem. Zato sem se zaklela, da moji otroci ne bodo tako pogršali mame v mladosti, kot sem jo jaz.

Toda, ko enkrat začneš, ti delo počasi leze in na koncu zleze pod kožo. Danes ne vem, če bi lahko delala še kaj drugega. Na srečo so moji otroci med tem odrasli in me ne potrebujejo kot bi me zamlada.«

Kdaj ste torej prevzeli materino podjetje?

»Skratka, v Elektrotehni ni bilo več prihodnosti in tudi mama je bila že blizu upokojitve. Tako sem pred dvajsetimi leti firmo prevzela, potem ko sem naredila potrebne tečaje. In nekaj let smo kar dobro »furali«. Ja, takrat so bili dobri časi. In imeli smo kar nekaj zaposlenih. Zdaj jih nimamo več, ker so stroški previsoki. Ta naša država je vse preveč draga. Poleg tega je zdaj kriza in predvsem skrbimo za to, da bi obratovalnica obstajala vsaj toliko časa, da bi se še jaz lahko upokojila.

No, morda bi še imeli koga zaposlenega, če bi šole za pletilje še vedno obstajale. Toda zdaj ni več ne pletilj, ne šivilj, so samo modne oblikovalke. In nobena industrijska šivilja ne zna več narediti celega izdelka, poznajo samo posamezne faze izdelave. Priučene so izdelavi kvečjemu dveh ali treh delovnih operacij. Modne oblikovalke bi pa delale 14 dni eno obleko, kar bi ji cena dvignilo na 600 ali 800 evrov, ampak mi nimamo strank, ki bi kupovale tako drage izdelke. Mi prodajamo jope po okoli 36 evrov...«

Koliko ste rekli, 800 evrov

»Modne oblikovalke izdelujejo unikatne izdelke, zato cena tako naraste.«

Vendar ste se krizi navkljub obdržali na površju, medtem ko je marsikatero večjo podjetje, pa tudi manjše, propadlo.

»Obdržali smo se z avlo tega, ker imamo zelo veliko strank, ki ne dobijo primernih konfekcijskih izdelkov. Delamo torej po meri, po en izdelek in za prej omenjeno ceno, 36 evrov. Vendar danes ljudje nimajo denarja niti, da bi kupovali po takšnih cenah. Gredo in kupijo v velikih trgovskih centrih. Nedavno tega sem videla zelo lepo otroško bundo v eni takšni trgovini za 9 evrov! Takim cenam preprosto ne moreš konkurirati, ne glede na razlike v kakovosti materialov in izdelave.«

Do kdaj ste imeli še zaposlene?

»Že nekaj let pred krizo sva ostali brez delavk, deloma tudi zaradi upokojitev.«

Mati torej še kar dela?

»Ona je gonilna sila! Tega, kar zna ona, ne zna več nobena, saj ni več šol, kjer bi se tega naučile. Poleg tega pa so se vse izučene pletilje preusmerile v druge poklice.

No, mama povej, koliko tvojih sošolk je še v poslu vztrajalo do upokojitve?«

Mama Ivanka je ravno spleta jopo in se nam je za hip pridružila: »Zelo malo. Jaz pa raje spletem, kot da bi doma kuhala.

Taka pač sem. Kot pletilja delam že od leta 1954, ves čas tu. Malo me že daje zdravje, saj moram stalno migati, čeprav so stroji avtomatski.«

Koliko ste pa imeli največ zaposlenih?

Brigita: »Imele smo denimo po štiri zaposlene pletilje in še tri vajeenke. Več jih v te prostore skorajda že ni več šlo.

Moram dodati, da se verjetno ne bi več obdržali, če ne bi hodili po sejmi, denimo

Ivanka Gudlin: »Kot pletilja delam že od leta 1954. Kljub načetemu zdravju, se tega dela še nisem naveličala.«

na Mednarodni obrtni sejem v Celju, na novoletne sejme, na suštarsko nedeljo itd. Ker to počnemo že dolga leta, nekatere stranke počakajo, da pridemo na njim bližnji sejem in nas takrat obiščejo.«

Takšnih delavnic, kot je vaša, je v Sloveniji vse manj...

»Ja, na žalost. Najbolj enostavno je izdelke neke poceni kupiti in potem prodajati. Mi, proizvajalci, pa imamo težave tudi z nabavo materiala, ker je šlo toliko domačih tovarn v stečaj. Kdor še dela, pa ničesar več ne izdeluje na zalogo. Naročiti moraš količino, ki ustreza njemu, ne tebi. Stranke pa ne marajo, da je veliko takšnih oblek, kot so jo izbrale same...«

Omenjali ste bližnje upokojitev, ali že štejejo mesece?

»Imam veliko let delovne dobe, sem pa še premlada in ne izpolnjujem vseh pogojev. Če se pogoji za upokojitev ne bodo spremenili, naj bi šla v pokoj avgusta leta 2016. Sicer bi pa v ugodnih poslovnih razmerah raje še delala.«

Kaj je najlepše v vašem poslu

»Kontakt s strankami. Pogovor, svetovanje. Jaz krojim in imam stike s strankami. Nekaj časa sem vodila tudi poslovne knjige, zdaj pa raje poiščem zunanjo pomoč. Da bi denimo delala ves delovni čas za računalnikom, to pa ne. Da bi se z mašino pogovarjala? Duhamorno!«

Boris Rugelj

Kulturni kotiček

Piše: Roman Končar

Dama! Nič več, manj pa sploh ne...

Vsako ledino je mukotrpno orati. To vemo vsi, ki smo kdajkoli kjerkoli to počeli. Zares in odgovorno, srčno in drzno. Tudi s 1. festivalom slovenske domoljubne pesmi, ki je pred obličja slovenskega tv publikuma »primarširal« lanskega 16. decembra, ni bilo prav nič drugače. Zdaj, ko je festival »pod streho«, zdaj je »botrov«, »idejnih vodij« in »generalov«, da se jih prešteti ne da. Ko pa je bilo potrebno svoje srce in dušo in svoj obraz postaviti »na pranger« pregovorne slovenske negativistično-fovšijske atmosfere, takrat pa... Hja, takrat pa nas je bila »peščica« tistih, ki smo imeli... Saj veste kaj (če ne pa Peterleta vprašajte!).

Tone Krkovič je zagrizeno strasten borec za vse slovensko in za vse dobro. To si upam zapisati, ker si domišljam, da ga vendarle vsaj malo (če že ne kar precej dobro!) poznam. Ko začuti, da je nekaj vredno, gre in ga nič na tem našem ljubem svetu ne zaustavi. Zna in zmore. Zelo preprosto. Zna in zmore pa tudi za »tisto vsesplošno dobro« dobesedno navdušiti tudi ljudi okoli sebe. Tu pa tam se mu rade volje smelo in drzno pridružim na njegovih »pohodih« razsvetljevanja sonarodnjakinj in sonarodnjakov. Je naporno, celo mukotrpno, a je tudi ponosa, dostojanstva in dobrote človeške polno.

Sedeli smo, bilo je novembra lani, se mi zdi, nekje v neki čumnatih v znameniti TV Slovenija hiši, in se že ne vem več kolikoli pogovarjali in dogovarjali, kako bomo 1. festival slovenske domoljubne pesmi izvedli. S strani TV Slovenija je bila z nami, kot redaktorica, tudi Nataša Bolčina Žgavec. Gospa, ki je bila nekoč gospodična. Takrat, ko sva se spoznala. Ni bilo, takrat namreč, ne vem kako pomembno sodelovanje. Bilo pa je tako, da se je Nataša tudi meni vrisala v srčni spomin. No, zdaj sva pa spet »vkup treščila«. Po toliko letih. Pregovorno prijazna, mila in nežna, popolnoma nevsiljiva, a vseeno večša in odločna in zrelo preudarna je poslušala vse nas, ki smo »modrovali« o tem in onem. Tiho in mirno je poslušala najrazličnejše v besedah izražene misli, rekla pa ni skorajda nobene. Potem pa je prišlo do trenutka, ko so se odgovorni morali odločiti, kdo naj vodi prej omenjeni festival. »Padali« so najrazličnejši predlogi in kaj kmalu se je nekako izcimilo dejstvo, da bo moški del voditeljskega para utelesila moja malenkost. Pri ženskem delu »ansambla« pa se je tako hudo zelo zatikalo, ni bilo videti ne konca ne kraja, rešitve pa

še najmanj. Pa mi je po vse predolgem in vse premalo odločnem dogovarjanju in pregovarjanju rahlo prekipelo, vstal sem, skorajda s pestjo udaril po mizi (no, saj nisem; imelo me pa je, da bi!) in izstrelil med prisotne: »Nataša naj bo!«. In je bila; sovoditeljica, kakršno si človek lahko samo želi. Nataša je resnično neverjetna profesionalka, katero je ljubi Bog obdaril z vsem potrebnim, vnanim in notranjim, da lahko perfektno, a hkrati tako toplo človeško opravlja sila nevhvaležne naloge vodenja vseh vrst vrhunskih prirediteljev. Ujela sva se »per takoj«. Resnično ujela. Ni bilo veliko besed, kot bi se poznala, tako, delavno, že desetletja. Neko brezmejno zaupanje je valovilo od enega do drugega in naju povezalo v nerazdružno voditeljsko celoto, ki je dihala isti zrak. Stati na odru ob Nataši je posebna odrska izkušnja.

Dama ni le izkušena, da malo katera tako, je tudi izredno priljudna, dobra, človeška in znajde se v prav vsaki, še tako kočljivi situaciji. Ob njej se človek na odru resnično počuti – varnega, mišljeno v profesionalnem smislu, se razume. Ker nismo imeli časa niti za vaje s pevci, kaj šele z voditeljema, sva se morala temu neizogibnemu dejstvu pač prilagoditi. In sva tudi se. Ko je prišla »ura resnice« in sva zakorakala na oder, sva bila pošteno prestrašena. A najin soodnos je razblinil v nekaj trenutkih vse pred-, ob- in za-odrske strahove, tako, da odrskih sploh ni bilo; kar izpuhteli so v ne vem kam in v ne vem kaj. Z vsakim nastopom je v nama rasel ne le pogum, temveč tudi čista človeška vera, da delava dobro in da delava prav. Publika naju je sprejela z obema rokama, kar je bilo nesporno čutiti ob vsaki napovedi. Midva pa sva tudi vedno bolj rasla in se sproščena, kot sva bila, vedno bolj in bolj predajala trenutnemu navdihu, ne da bi kadarkoli zdrsnila v skušnjave prekomernega. Brez vaje sva izpeljala dokaj zahtevno nalogo in s svojimi nastopi in izrečenimi besedami v srca soljudi prinašala veselje, ponos, radost in tako prepotrebno slovensko klenost. Kar nekajkrat so naju nagradili, ljudje v dvorani, in vedno me je Nataša pogledala s pogledom hvaležnosti in neovrgljive sopripadnosti temu, kar sva počela. Čudovita izkušnja je bila to. Po kar nekaj letih, ko sem nazadnje s komerkoli karkoli – vodil. Z Natašo to res ni težko. Ker dama ve, kako se stvari streže. Če kdo ve, potem to ve Nataša. In če bi moja malenkost imela kaj besede, bi Nataša dobesedno morala poučevati na eni izmed šol, kjer šolajo ljudi za oder (v smislu konferansjeja oziroma povezovalja prirediteljev). Tja ta lepa in modra gospa TV Slovenije namreč nesporno sodi.

Vse dobro, kolegica in prijateljica Nataša Bolčina Žgavec. In lepa, srčna hvala za prečudovito izkušnjo. Če je bilo tebi, lani decembra, v Kočevju, vsaj pol tako lepo, kot je bilo meni, potem sva midva dva hudo zelo srečna človečka.

IZRAČUN AKONTACIJE DOHODNINE OD DOHODKA IZ ZAPOSLOTITVE

DAVČNE OLAJŠAVE

1. Splošna olajšava

Višina skupne splošne olajšave je odvisna od višine skupnega dohodka v letu 2013:

Če znaša skupni bruto dohodek v evrih/mesečno		znaša splošna olajšava v evrih/mesečno
nad	do	
0,00	905,53	543,32
905,53	1.047,57	368,22
1.047,57		275,22

2. Osebnostne olajšave

v evrih/mesečno

invalidu s 100% telesno okvaro	1.471,57
po dopolnjenemu 65. letu starosti	118,45
olajšava za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje	234,92
posebna olajšava za rezidenta, čezmejnega delovnega migranta	631,38
posebna olajšava za rezidenta, ki se izobražuje in ima status dijaka ali študenta	206,42
za prvega otroka in za vsakega drugega vzdrževanega družinskega člana	203,08

za vzdrževanega otroka, ki potrebuje posebno nego	735,83
za drugega vzdrževanega otroka	220,77
za tretjega vzdrževanega otroka	368,21
za četrtega vzdrževanega otroka	515,65
za petega vzdrževanega otroka	663,09

• za vse nadaljnje vzdrževane otroke se olajšava glede na višino za predhodnega vzdrževanega otroka poveča za 147,44 evra

DOHODNINSKA LESTVICA

Akontacija dohodnine od dohodka iz zaposlitve, ki ga izplača glavni delodajalec, se za leto 2013 izračuna na podlagi Pravilnika o določitvi olajšav in lestvice za odmero dohodnine za leto 2013 (Uradni list RS, št. 102/2012):

Če znaša neto davčna osnova v evrih/mesečno		znaša dohodnina v evrih/mesečno	
nad	do		
0,00	668,44	16 %	
668,44	1.580,02	106,95 + 27 %	nad 668,44
1.580,02	5.908,93	353,08 + 41 %	nad 1.580,02
5.908,93		2.127,93 + 50 %	nad 5.908,93

SINDIKALNA LISTA - FEBRUAR 2013

1. Dnevnice :

1.1. Dnevnice za drobno gospodarstvo

(od 01. 12. 2010 naprej):

- cela dnevnicna, nad 12 do vključno 24 ur	15,02 €
- polovična dnevnicna, nad 8 do 12 ur	7,51 €
- znižana dnevnicna, 6 do 8 ur	5,26 €

1.2. Dnevnice za obrt in podjetništvo

(od 01. 07. 2010 naprej):

- cela dnevnicna, nad 12 do vključno 24 ur	17,00 €
- polovična dnevnicna, nad 8 do 12 ur	8,50 €
- znižana dnevnicna, 6 do 8 ur	6,20 €

2. Kilometrina:

Za prevoz na službenem potovanju z lastnim prevoznim sredstvom znaša povračilo stroškov prevoza za vsak kilometer:

0,37 €

3. Nadomestilo za ločeno življenje:

- po KP za obrt in podjetništvo ter po KP med delavci in družbami drobnega gospodarstva	334,00 €
---	----------

4. Prenočevanje:

Stroške prenočevanja dobi delavec povrnjene v višini zneska na predloženem računu.

5. Regres za prehrano (za dan prisotnosti na delu):

- po KP za obrt in podjetništvo (od 01. 01. 2012 naprej)	4,90 €
- po KP med delavci in družbami drobnega gospodarstva (od 01. 12. 2010 naprej) najmanj	3,56 €

6. Prevoz na delo in z dela:

- po KP za obrt in podjetništvo (od 01. 07. 2010 naprej): v višini 100% cene javnega prevoza
- po KP med delavci in družbami drobnega gospodarstva (od 01. 12. 2010 naprej): v višini 65% cene javnega prevoza.

Če ni možnosti javnega prevoza, znaša povračilo stroškov prevoza za vsak kilometer (od 01. 07. 2010 naprej): 0,18 €

7. Nagrade dijakom in študentom na praktičnem usposabljanju:

letnik	dijak	študent
prvi	90,00 €	170,00 €
drugi	120,00 €	170,00 €
tretji in četrti	150,00 €	170,00 €

Nagrade ne izključujejo štipendij.

8. Jubilejne nagrade:

- po KP za obrt in podjetništvo ter KP med delavci in družbami drobnega gospodarstva:
- za deset let delovne dobe pri zadnjem delodajalcu 615,58 €
- za dvajset let delovne dobe pri zadnjem delodajalcu 923,36 €
- za trideset let delovne dobe pri zadnjem delodajalcu 1.231,15 €

9. Odpravnina ob upokojitvi:

- po KP za obrt in podjetništvo ter KP med delavci in družbami drobnega gospodarstva (oziroma v višini dveh povprečnih mesečnih plač delavca za pretekle tri mesece, če je to zanj ugodnejše) 3.077,88 €

10. Solidarnostna pomoč: 1.538,94 €

11. Regres za letni dopust:

- po KP za obrt in podjetništvo najmanj 791,50 €
- po KP med delavci in družbami drobnega gospodarstva najmanj 791,50 €
največ 1.128,35 €

Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije je znašala povprečna mesečna plača na zaposleno osebo v podjetjih in drugih organizacijah v Sloveniji v **novembru 2012** bruto **1.611,93 €** oziroma neto **1.035,01 €**, za obdobje IX. - XI. pa bruto **1.538,94 €** oziroma neto **998,17 €**.

Sindikat obrtnih delavcev Slovenije
Martin Muršič, generalni sekretar

PLAČE PO KOLEKTIVNI POGODBI
ZA OBRT IN PODJETNIŠTVO

Skladno s 37. členom Kolektivne pogodbe za obrt in podjetništvo (Ur. l. RS št. 73/2008, 55/2010, 100/2011 in 99/2012), znaša najnižja osnovna plača od **1. januarja 2013 naprej**:

I. tarifni razred	561,38 €
II. tarifni razred	583,62 €
III. tarifni razred	630,30 €
IV. tarifni razred	644,76 €
V. tarifni razred	683,66 €
VI. tarifni razred	783,72 €
VII. tarifni razred	917,12 €
VIII. tarifni razred	1.028,28 €

* Ker je povprečna letna inflacija v obdobju januar–december 2012 v primerjavi z obdobjem januar–december 2011 presegla 0,5%, so se najnižje osnovne plače po tej kolektivni pogodbi in osnovne plače delavcev za leto 2012, za mesec januar 2013 in naprej povečale za dejansko povprečno letno inflacijo, za 2,6% (vir: SURS).

PLAČE PO KOLEKTIVNI POGODBI MED
DELAVCI IN DRUŽBAMI DROBNEGA
GOSPODARSTVA

Skladno s Tarifno prilogo Kolektivne pogodbe med delavci in družbami

drobnega gospodarstva (Ur. list RS, št. 94/2010) znaša izhodiščna plača od **1. februarja 2013 naprej** najmanj:

I. tarifni razred	546,43 €
II. tarifni razred	622,94 €
III. tarifni razred	699,41 €
IV. tarifni razred	786,85 €
V. tarifni razred	879,74 €
VI. tarifni razred	1.049,14 €
VII. tarifni razred	1.191,21 €
VIII. tarifni razred	1.420,70 €
IX. tarifni razred	1.704,84 €

*Najnižje osnovne plače po tej KP se v mesecu februarju tekočega koledarskega leta povečajo v višini povprečne letne stopnje rasti cen življenjskih potrebščin preteklega leta glede na predpreteklo leto v RS, v skladu z objavo Statističnega urada RS (SURS).

V obih razpredelnicah navedenim zneskom je treba prišteti dodatek na skupno delovno dobo (0,5 odstotka za vsako leto delovne dobe), in morebitne dodatke zaradi naporov in težkih pogojev dela.

MINIMALNA PLAČA: Minimalna plača za zaposlenega, ki dela polni delovni čas, je od **1. januarja 2013 naprej** določena v višini bruto **783,66 €**.

ZAJAMČENA PLAČA: Po sklepu Vlade republike Slovenije znaša zajamčena plača od **1. avgusta 2006 naprej** bruto **237,73 €**.

SOPS Sindikat obrti in podjetništva Slovenije
Glavni odbor, Dalmatinova 4, 1000 Ljubljana,
tel.: 01/434 12 69, faks: 01/434 13 11, e-naslov: sops@siol.net

DELAVCI V OBRTI IN PODJETNIŠTVU POSTANITE ČLANI SINDIKATA!

Sindikat obrti in podjetništva Slovenije - SOPS je edina interesna organizacija delavcev v obrti in podjetništvu, ki je podpisnik obeh kolektivnih pogodb (Kolektivne pogodbe za obrt in podjetništvo in Kolektivne pogodbe za drobnogospodarstvo), ki urejajo vaše plače in nadomestila: regres za dopust, regres za malico, povračila stroškov prevoza na delo in iz dela, višino dnevnic, kilometrino, terenski dodatek, solidarnostne pomoči, jubilejne nagrade itd. ter ostale pravice iz dela, vključno z dopustom.

**Da boste lahko vplivali na vaš materialni in socialni položaj,
vas vabimo, da se nam pridružite!**

Člani sindikata imajo zagotovljeno brezplačno pravno pomoč pri uveljavljanju njihovih pravic iz delovnega razmerja in mirno reševanje sporov iz delovnega razmerja ali iz statusa samozaposlenosti, s pomočjo mediacije ali arbitraže.

SKUPAJ BOMO MOČNEJŠI!

Za podrobnejše informacije o včlanitvi v Sindikat obrti in podjetništva in njegovem delovanju se obrnite na območno organizacijo sindikata, ki vam je najbližja:

Osrednjeslovenska območna organizacija
Parmova ulica 51, 1000 Ljubljana
Tel.: 01/ 300 01 00
Faks: 01/ 300 01 07
E-naslov: obm.lj@zsss-sindikat.si

Območna organizacija Savinjska
Gledališka 2, 3000 Celje
Tel.: 03/ 425 57 00
Faks: 03/ 425 57 15
E-naslov: mojca.stropnik@sindikat-zsss.si

Šaleško-savinjski sindikati
Prešernova cesta 1, 3320 Velenje
Tel.: 03/ 898-27-50, 03 / 898-27-51
Faks: 03/ 898-27-61, GSM: 041/ 738-141
E-naslov: salesko.savinjski.sindikati@gmail.com

Območna organizacija Gorenjska
Poštna ulica 4, 4000 Kranj
Tel.: 04/ 201 78 50
Faks: 04/ 201 78 55
E-naslov: danica.mohoric@sindikat-zsss.si

Območna organizacija Pomurje
Kardoševa 2, 9000 Murska Sobota
Tel.: 02/ 522 37 40
Faks: 02/ 522 37 45
E-naslov: joze.turkl@sindikat-zsss.si

Območna organizacija Spodnje Podravje
Čučkova ulica 1, 2250 Ptuj
Tel.: 02/ 771 67 11
Faks: 02/ 771 67 15
E-naslov: zvonka.kolednik@sindikat-zsss.si

**Območna organizacija Primorska in
Notranjska**
Partizanska 15, 6210 Sežana
Tel.: 05/ 730 23 50
Faks: 05/ 734 41 99
E-naslov: bojan.kramar@sindikat-zsss.si

Območna organizacija Podravje in Koroška
Neratova ulica 4, 2000 Maribor
Tel.: 02/ 234 83 02
Faks: 02/ 234 83 13
E-naslov: podravje@sindikat-zsss.si

**Območna organizacija Dolenjska,
Bela krajina in Posavje**
Cvelbarjeva 3, 8000 Novo mesto
Tel.: 07/ 337 58 10
Faks: 07/ 337 58 21
E-naslov: oodbkp@sindikat-zsss.si

NAGRADNA KRIŽANKA

Spoštovani bralci, obveščamo vas, da smo v uredništvu glasila Delavec v obrti in podjetništvu, zaradi vse manjšega števila prejetih rešitev, sprejeli odločitev, da nagradnih križank ne bomo več objavljali. Prostor na predzadnji strani glasila bo od vključno februarске številke naprej namenjen različnim obvestilom.

Prosimo za razumevanje.

REŠITEV NAGRADNE KRIŽANKE ŠT. 1

Vodoravno: SVEDOČBA, POZITRON, IL, NATEG, SARA, KIS, ENO, RANT, KAVKA, GRB, TRIO, ERIKA, PRT, VSEK, BIMETAL, ČER, ZK, AMOR, ZANKA, JT, KRT, RAMŠELJ, PONI, LIRIK, AV, KAD, BIC, OLIVER, IBA, OMAKA, NAKOVALCE, ETER, RAZPRODAJE, JENKI, OK, LATA, ČARA, UČENJAKAR, KARIERIST.

NAGRADE BODO PREJELI:

42 evrov prejme: **Celin Evgen**, Podgraje 60, 6250 Ilirska Bistrica.
Po 15 evrov prejmejo: **Ahec Alojz**, Sestrže 43, 2322 Majšperk;
Jeršič Rajko, Ul. bratov Berglez 49, 2331 Pragersko; **Malgaj Dragica**, Zdraviliška c. 25, 3272 Rimske Toplice; **Sagadin Gregor**, Apače 127, 2324 Lovrenc na Dravskem polju; **Šafarič Janez**, Žitna ul. 12 A, 9231 Beltinci.

Čestitamo! Nagrade bomo nakazali na transakcijski račun.

OBVESTILO

MIRNO REŠEVANJE SPOROV V OBRTI IN PODJETNIŠTVU

Delodajalce, ki opravljajo obrtno dejavnost in obrti podobne dejavnosti in druge delodajalce, ki so člani Združenja delodajalcev obrti in podjetnikov Slovenije – GIZ, ter pri njih zaposlene delavce vabimo, da se v primeru medsebojnih individualnih in kolektivnih sporov, preden izbere drago, dolgotrajno in negotovo rešitev na sodišču, poslužite mirnega reševanja sporov s posredovanjem ali arbitražo, ki vam ga zagotavljata:

Sindikat obrti in podjetništva Slovenije
in
**Združenje delodajalcev obrti in
podjetnikov Slovenije – GIZ.**

Za podrobnejše informacije se obrnite na:

SOPS Sindikat obrti in podjetništva Slovenije
Glavni odbor, Dalmatinova 4, 1000 Ljubljana,
tel.: 01/434 12 69, faks: 01/434 13 11
e-naslov: sops@siol.net

S SEJMA ALPE-ADRIA V LJUBLJANI

